

**KIBRISLI RUMLAR VE KIBRISLI TÜRKLER,
GARANTÖR GÜÇLER,
AVRUPA BİRLİĞİ VE
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ARASINDA
KIBRIS SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ İLE İLGİLİ BİR ANLAŞMAYA
VARILABİLMESİ İÇİN
KAPSAMLI BİR FİKİRLER DİZİSİ**

İyi, uygulanabilir ve yaşayabilir bir seçenek

**Bu belge Yunanca ve İngilizce
olarak da mevcuttur**

© Doğu Akdeniz Düşünce Kuruluşu tarafından derlenmiş ve yayınlanmıştır.

İÇERİK LİSTESİ

0	ÖNSÖZ	4
1	GİRİŞ	5
2	BAŞLICA AMAÇ	5
3	TEMEL HAKLAR	5
3.1	Kişisel Hakların Korunması	5
3.2	Serbest Dolaşım, Yerleşme Hakkı, Kıbrıs Vatandaşlığı	6
3.3	Her Türlü Ayırıcılığın Yasaklanması	7
3.4	Verilerin Korunması ve Gizlilik	7
3.5	Yargıya Başvurma Hakkı	7
3.6	Özgürce İletişim Kurma Hakkı	8
3.7	Bedava Eğitim Hakkı	8
3.8	Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Yasal Statüsü	9
4	YÖNETİM	10
4.1	Yönetim - Cumhurbaşkanlığı	10
4.2	Yönetim - Bakanlar Kurulu	10
4.3	Yönetim - Bağımsız Kurullar	11
4.4	Yönetim – Resmi Kayıtlar	12
4.5	Yönetim - Anlaşmazlıkların Giderilmesi Mekanizması	14
4.6	Yönetim - Federal Yasama Organları	15
4.7	Yönetim - Devlet Yasama Gücü	15
4.8	Yönetim - Avrupa Parlamentosu	16
4.9	Yönetim - Yargı	16
4.10	Mahkemelerin Oluşumu	17
5	KAMU HİZMETİ	19
5.1	Personel Alımı ve Kamu Hizmeti Maliyetinin Dağıtılması	19
6	GÜVENLİK VE GARANTİLER	19
6.1	Avrupa Birliği'ni Dahil Etme Gerekliliği	20
6.2	Avrupa Hızlı Müdahale Gücü	20
6.3	Federal Polis	20
7	TOPRAK KONUSU	21
8	MÜLKİYET KONUSU	22
8.1	Mülkiyet Sorununun Özü	22
8.2	Önerilen Çözümler	23
8.3	"Çift Bacaklı" bir Değerlendirme Yaklaşımı	24
9	EKONOMİ	26
10	FEDERAL KIBRIS CUMHURİYETİ'NİN PARA BİRİMİ	27
11	VERGİLENDİRME	27
11.1	Federal ve Oluşturucu Devlet Vergilerinin Konulması ve Toplanması	27
11.2	Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nde Toplanan Vergiler	27
11.3	Vergilendirmenin Yansıması	28

11.4	Toplanan Vergilerin Dağıtılması	29
12	DEVLET FONLARINA KATKI.....	29
12.1	Tıbbi Yardım	29
12.2	Emeklilik	30
12.3	Sosyal Uyumlaştırma Yardımı.....	30
12.4	Kamu Hizmet Kurumları.....	31
13	KIBRIS'IN AÇIK DENİZLERİNDEKİ SERVETİNİN YÖNETİMİ	32
13.1	KIBRIS'IN AÇIK DENİZLERİNDEKİ ZENGİNLİĞİNİN YÖNETİMİ	32
13.2	Açık Denizlerdeki Zenginliklerle İlgili Faaliyetlerden "Arta Kalan" Miktarın Dağıtılması	32
13.3	Kıbrıs'ın Açık Denizlerdeki Zenginliğinden Ticari Olarak Faydalanma	33
13.4	Deniz Sınırı Anlaşmazlıklarının Çözümlemesi.....	33
14	EĞİTİM & KÜLTÜR	33
14.1	Kıbrıs'ın Kültürel Çeşitliliğinin Tanınması.....	33
14.2	Kıbrıs'ın Tarihi ve Kültürel Eserlerinin Saptanması ve Bakımı.....	33
14.3	Devlet Televizyonu ve Devlet Radyosu	33
15	DEVLET SEMBOLLERİ	34
15.1	Devletin Marşı	34
15.2	Devletin Bayrakları	35
15.3	Kıbrıs'ın Coğrafi Adı ve Uluslararası Kısa Adı.....	35
15.4	Yer İsimleri.....	36
16	EK 1.....	37
	AVRUPA MEVZUATINDAN SAPMALAR.....	37
17	EK 2.....	38
	SEÇİM SONUÇLARININ AĞIRLIĞININ HESAPLANMASI ÖRNEĞİ (rakamlar varsayımsaldır)	38
18	EK 3.....	39
	ŞU ANKİ DURUMU GÖSTEREN KIBRIS HARİTASI	39
19	EK 4.....	40
	YOL İŞARETİ ÖRNEĞİ	40

0 ÖNSÖZ

0.1 İleriki sayfalarda yer alan fikirler, büyük ölçüde, halihazırda üzerinde varılmış yaklaşımları veya Birleşmiş Milletler yetkililerinin yaptığı önerileri temel almaktadır.

0.2 Burada benimsenmiş olan yaklaşımın özgünlüğü, sade vatandaşları ilgilendiren günlük konulara verilmiş olan büyük önemdir. (Geçmişte) Kıbrıs'taki siyasi sorunun bu yönünün hafife alınması, hem Kıbrıslı Rumlar hem de Kıbrıslı Türkler'de, statükonun değişmesinin, günlük hayatlarını ciddi şekilde etkileyen olumsuz gelişmelere neden olacağına dair korkuları artırmıştır. Bu korkuları hafifletecek pratik yöntemlerin bulunması son derece önemlidir.

0.3 Kıbrıs'ın yeniden birleştirilmesi çabalarının başarılı olması için eşit derecede önemli olan bir diğer şey de, yeniden birleşme sürecine dahil olan tüm taraflar arasında uyumlu bir işbirliği iklimi yaratmaktır. Geçmişte hüküm sürmüş olan ve birbirine karşıt iddia ile düşmanca iddiaları beslemiş olan çatışma ikliminin ortadan kaldırılması şarttır. Bu iklim, Zürih ve Londra anlaşmalarının çökmesinin ve Kıbrıslıların yaşadığı acı tecrübelerin en önemli nedenidir.

0.4 Kuzey Kıbrıs 1974'ten beridir, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndekilerden ayrı olan bir kamu idaresine, kamu hizmetine, vergi sistemine, sosyal sigorta ve emeklilik sistemine, sağlık hizmetleri sistemine, ve yargı sistemine sahiptir. Bu öneri altında, aksi özellikle belirtilmediği sürece, bu ayrı sistemler otomatik olarak Federasyonun Kuzey Kıbrıs oluşturucu devleti tarafından "miras olarak alınacaktır." Güney Kıbrıs'ta buna karşılık gelen sistemler de, Federasyonun Güney Kıbrıs oluşturucu devleti tarafından "miras olarak alınacaktır." Bu öneri altında belli sistemler - ülkenin para birimi ve merkez bankası ile bağlantılı olanlar, benimsenen mali politikalar vs.- açık bir biçimde "federal işlev" olarak tanımlanmıştır. Vergilendirme, sosyal sigorta, kamu emekliliği ve sağlık hizmetleri gibi başka bazı durumlarda ise, birbiri ile bağlantılı iki ayrı idari sistem vardır. Polis, kamu güvenliği ve yargı alanlarında ise, iki oluşturucu devletin ayrı sistemlerinin üzerinde bir "federal düzey" olacak ve bu yapı ülkenin tümünde yetki sahibi olacaktır. Önerimizde yer alan "bağımsız görevliler" (başsavcı, sayıştay vs. gibi) oluşturucu devlet düzeyinde ve federal düzeyde görev yapacak, dolayısıyla da, birlikte oluşturulan kuralların, federasyonun tümünde aynı şekilde uygulandığını teminat altına alacaktır. Ender olarak kullanılan, ancak ihtiyaç duyulduğunda kolayca ve yeterli miktarda bulunması gereken pahalı bazı tesis ve ekipman - orman yangınlarını söndürme uçağı gibi - kuşkusuz ki, federal düzeyde kurgulanmalıdır. Bize göre, ele alınması gereken tüm spesifik işleri önceden öngörmeye ve düzenlemeye çalışmak hatadır. Sistemin yeterli derecede esnekliğe sahip olması ve iki oluşturucu devlet arasında, "en az bir olumlu oy" ile varılacak konsensüs ile, değişen koşullara uyum sağlayabilmesi gerekmektedir.

0.5 Bu düşünceler doğrultusunda, Kıbrıs'ın siyasi, sosyal ve ekonomik geleceği ve özellikle de Kıbrıs'taki insanların günlük hayatlarını etkileyecek konular ile ilgili düşünce ve fikirler arasında bir yaklaşma sağlamaya çalışmış bulunmaktayız. Bu belgede yer alan bazı fikirlerin uygulanması (örneğin Avrupa Birliği müktesebatından sapmalar gibi) şüphesiz Avrupa Birliği'nin onayına bağlıdır. Ancak, Avrupa Komisyonu'nun, Kıbrıs'ın yeniden birleşmesine mümkün olan her şekilde yardımcı ve destek olma taahhüdü göz önünde bulundurulduğunda, bunun gerçekleşmesi muhtemeldir (belki bazı değişikliklerle).

1 GİRİŞ

1.1 Geçtiğimiz 60 yılda istikrarlı ve kalıcı bir barış ve güvenlik iklimi - arzulanan siyasi, sosyal ve ekonomik ilerlemeleri kaydetmeye elverişli bir iklim yaratmak için elde edilen tüm başarılarla rağmen, çabalar henüz bir neticeye ulaşmamıştır. Bunun sonucu olarak, Kıbrıslıların büyük çoğunluğu gelecekle ilgili korku ve endişe duymaktadırlar.

1.2 Bu çalışma, Kıbrıs'ın yeniden birleşmesini sağlayacak olumlu ortamı yaratmanın, ulaşılamaz bir amaç olmadığını göstermeyi amaçlamaktadır. İyi niyet, samimiyet ve sıkı çalışmayla, hepimizin hayatımızın bir döneminde hayalini kurduğumuz gibi, yurdumuzu bir cennete dönüştürmek mümkündür.

1.3 Kıbrıs'ın, Avrupa Birliği'nin tam üyesi olduğu gerçeği, - bir grup Avrupa ülkesinin yavaş ama emin adımlarla federalizm yolunda ilerlemesi - hem Kıbrıslı Rumları hem Kıbrıslı Türkleri, hem de adada kalıcı olarak yaşayanları etkileyen güvensizlik sorununu ele alırken tamamıyla kullanılması gereken önemli bir faktördür.

1.4 Kuşkusuz, Kıbrıs'ın yeniden birleşmesi (ve bunu takip edecek siyasi ve ekonomik istikrar) sürdürülebilir ekonomik gelişmenin ve Kıbrıs'ın uluslararası bir iş merkezi olarak öne çıkarılmasının yolunu hazırlayacaktır.

1.5 Bu belgeyi okurken muhtemelen tam olarak hemfikir olmadığınız noktalarla karşılaşacaksınız. Lütfen bu konulara odaklanma eğilimine girmeyin ve önerilen düzenlemeleri bir bütün olarak görmeye çalışın. Her şeyden önemlisi, sorunun önümüzdeki 60 yıl daha çözümsüz kalmasının nelere yol açabileceğini hesaba katmayı unutmayın.

2 BAŞLICA AMAÇ

2.1 Bu çalışmada detaylı şekilde ortaya konduğu gibi, **başlıca** amaç, Kıbrıs'ın ülkenin birliğini güçlendirecek bir şekilde; siyasi eşitliğe sahip federal, iki-bölgeli, iki-toplumlu bir yapıda; tek egemenlik, tek vatandaşlık ve tek uluslararası kişilik temelinde birleşmesidir. İki oluşturu devletin adı "**Kıbrıs Cumhuriyeti Kuzey Devleti**" ve "**Kıbrıs Cumhuriyeti Güney Devleti**" olacaktır.

3 TEMEL HAKLAR

3.1 Kişisel Hakların Korunması

3.1.1 Avrupa Birliği yurttaşlarının, Avrupa Birliği vatandaşlığı ile doğrudan bağlantılı olan temel haklarını güvenceye almak ve korumak, Avrupa Birliği'nin İşleyiş Antlaşması'nın 8. ve 25. maddelerinde yer almakta ve Avrupa Birliği'nin temel ilkelerine dayanmaktadır.

3.1.2 Bunlar aşağıdaki gibidir:

- İnsan onuruna saygı ve yaşam hakkının korunması.
- Özgürlük ve güvenlik hakkı ve özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine saygı.
- Demokrasi hakkı, seçme ve seçilme hakkı, eğitim hakkı, meslek veya iş seçme hakkı, çalışma ve mülkiyet edinme hakkı.
- Eşitlik hakkı ve her türlü ayırimcılığın yasaklanması.
- Hukukun üstünlüğü hakkı, adil **yönetim** hakkı ve adalete etkin erişim hakkı.

- Yeterli koruma sağlama amacıyla azınlıklara verilen haklar da dahil, tüm insan haklarına saygı.

3.2 Serbest Dolaşım, Yerleşme Hakkı, Kıbrıs Vatandaşlığı

- 3.2.1 Bu hak, spesifik olarak, serbest dolaşım ve yerleşim hakkının etnik temelde hiçbir ayrımcılık gözetmeden Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tümünde ve dolayısıyla da Avrupa Birliği'nin tümünde güvenceye alınması ve korunması; ve vatandaşın daimi ikametgahının olduğu yetki alanındaki belediye seçimleri ve Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy kullanma ve aday olma hakkının güvence altına alınması ve korunmasıdır.
- 3.2.2 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin iki-bölgeliliğini koruma amaçları bakımından, bir oluşturucu devletin vatandaşlarına diğer oluşturucu devlette yapılacak devlet seçimlerinde oy verme veya aday olma hakkının verilmesi, o oluşturucu devletin takdirine bırakılmıştır. Bir oluşturucu devlette böylesi bir hakkın elde edilmesi, bu hakkın diğer oluşturucu devlette otomatik olarak kaybedilmesi ile sonuçlanır.
- 3.2.3 Aynı zamanda, 10 yıllık bir geçiş dönemi boyunca, bir oluşturucu devletin vatandaşı olan bir kişinin, diğer oluşturucu devlette (daimi) yerleşme hakkı alması, söz konusu belediye veya topluluğun daimi olarak orada yaşayan vatandaşlarının %50'si ile sınırlı olacaktır.
- 3.2.4 Son olarak, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşlığı, Federal Hükümetin koyduğu, Temsilciler Meclisinin ve Senatonun onayladığı tüm şartların tam olarak karşılanması halinde, her bir oluşturucu devlet tarafından verilecektir. Bu tarz vatandaşlık verme işlemi, yıllık bazda kümülatif olarak belirlenen Kuzey Devleti ve Güney Devleti arasındaki 1:4 oranı ile sınırlı olacaktır. Bu kısıt, Yunan veya Türk vatandaşlığına sahip ve Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin daimi oturma iznine sahip kişileri de kapsayacaktır.
- 3.2.5 Bu sapma, (a) Kıbrıs'ın nüfusunun küçüklüğü, (b) Türkiye'nin nüfusunun büyüklüğü, (c) Türkiye'nin Kıbrıs'a olan coğrafi yakınlığı ve (d) Kıbrıs'taki nüfusun kişi başına düşen geliri ile Türkiye'deki nüfusun kişi başına düşen geliri arasındaki önemli fark dikkate alındığında, Kıbrıslıların kültürel, etnik ve dini yapısının büyük oranda değişmesi riskinin önüne geçmek için gereklidir. Yukarıdaki kısıtlamalar, ikamet statülerini gösteren belgelere sahip olan ve geçici ikamet izni ile geçici bir müddet için Kıbrıs'ta bulunan turistler, öğrenciler ve mevsimlik işçiler için geçerli değildir. Not: Bu hükmün Yunanistan vatandaşları için geçerli olması, ve gelecekte, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi durumunda, Türk vatandaşları için de geçerli olması için Birliğin tüm üye devletlerinin rıza ve kabulü şarttır.
- 3.2.6 Kıbrıs vatandaşlığının, ahlaki durumu şüpheli kişilere ve genel olarak, belirlenen koşulları tam olarak yerine getirmeyen kişilere yanlılıkla verilmesini önlemek için, verilen vatandaşlık, ilgili kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren 3 yıllık bir süre için "şartlı" olacaktır ve Kıbrıs Federal Cumhuriyeti Başsavcısı veya Başsavcı Yardımcısının başvurusu üzerine, Yüksek Federal Mahkeme tarafından iptal edilebilecektir. Böyle bir başvuruda bulunulması halinde, verilen vatandaşlık, başvurunun yapıldığı tarihten kesinleşmiş mahkeme kararı tarihine kadar askıya alınacaktır.
- 3.2.7 Şüpheye mahal vermemek amacıyla, tüm Kıbrıs vatandaşları, sınırsız dolaşım özgürlüğü hakkına ve Kıbrıs'ın tamamında taşınmaz mal edinme hakkına sahip olacaktır. Ayrıca, seçme ve seçilme hakkına hangi oluşturucu devlette sahip olduklarına bakılmaksızın, Kıbrıs'ın herhangi bir yerinde ikamet etme, dolayısıyla kalma ve çalışma, ticaret yapma, bir iş veya meslek kurma ve işletme ve genel olarak herhangi bir ekonomik faaliyette bulunma haklarına sahip olacaklardır.
- 3.2.8 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşları, aynı zamanda, kendilerini doğrudan etkileyen ve Avrupa Birliği yetkileri dahilinde olan konular ile ilgili (bireysel veya gruplar halinde) Avrupa

Parlamentosu'na ve diğer herhangi bir AB kurum veya kuruluşuna doğrudan dilekçe yapma / şikayette bulunma hakkına sahip olacaktır.

3.3 Her Türlü Ayrımcılığın Yasaklanması

3.3.1 Her türlü ayrımcılığa karşı ve özellikle cinsiyet, ırk, renk, etnik köken veya sosyal geçmiş, genetik özellikler, dil, din veya inançlar, siyasi fikirler veya başka herhangi bir görüş veya düşünce, bir azınlık gruba mensup olma, doğum, iş göremezlik, yaş veya cinsiyet yönelimi temelinde her türlü ayrımcılığa karşı koruma. Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tüm vatandaşlarına eşit fırsatlar tanınması yükümlülüğü bu yasaklar çerçevesindedir.

3.4 Verilerin Korunması ve Gizlilik

3.4.1 Kişisel verilerin korunması, ilgili Avrupa Birliği Tüzük ve Direktiflerine bağlı olarak, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşlarının bir diğer temel hakkıdır. Bu bağlamda sağlanan koruma suç fiillerini gizleme amacı taşımaz ve kişisel verilere sağlanan koruma, belirli durumlarda, böyle bir kısıtlamanın daha geniş bir toplumsal çıkarın korunması için, özellikle de yolsuzluk ve hile ile mücadele için gerekli görüldüğü durumlarda, belirli yasal düzenlemelerle sınırlandırılabilir.

3.5 Yargıya Başvurma Hakkı

3.5.1 Adaletle etkin erişimin sağlanması ve korunması. Bu, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşlarının bir diğer temel hakkıdır. Böylelikle, herkesin, makul bir süre içinde tamamlanacak ve yasal olarak kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yürütülecek adil, kamuya açık bir yargılama hakkı vardır. Herkesin bir avukattan tavsiye alma ve kendisini savunması için bir avukat tutma hakkı vardır. Ceza davalarında, masumiyet karinesine her zaman saygı gösterilmeli, suç işlediğinden şüphelenilen veya suçlanan kişiler, ceza yargılamasında neler olup bittiğini her zaman anlayabilecek durumda olmalı ve kolayca anlayabilecekleri bir dilde tercüme hakkına sahip olmalıdır. Bu kişilere, ayrıca, yargı önüne çıkarıldıklarında hakları konusunda bilgi verilmeli ve kendi seçtikleri bir avukata erişimleri olmalıdır. Yeterli kaynağa sahip olmayanlara adli yardım sağlanmalıdır.

3.5.2 Özellikle cezai fiillerin mağdurları korunmalı ve Avrupa Birliği hukuku hükümlerine uygun olarak saygıyla muamele görmeli, uygun destek almalı ve adaletle erişimleri sağlanmalıdır.

3.5.3 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin her vatandaşı, yetkili oluşturucu devlet mahkemelerine, daha sonra federal mahkemelere ve gerekirse, kararı nihai olan ve Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin her yerinde uygulanabilir olan Avrupa Birliği mahkemelerine itiraz etme hakkına sahiptir.

3.5.4 Federal mahkemeler, iki oluşturucu devletin her biri tarafından atanan eşit sayıda yargıç ile, diğer yargıçlar tarafından ortaklaşa atanacak Avrupa Birliği vatandaşlığına sahip ve iki oluşturucu devletin her biri tarafından aday gösterilen yargıçlardan en az bir olumlu oy almış olan bir yargıçtan oluşacaktır. Bu şekilde atanan yargıç, aksi kararlaştırılmadıkça, federal mahkemenin başkanı olarak görev yapacaktır. Söz konusu kararın, federasyonun iki oluşturucu devletinin her biri tarafından atanan yargıçlardan en az bir olumlu oy alması gerekmektedir.

3.5.5 Ayrıca, yargının idari masrafları (hakimlerin ücretleri de dahil), federal bütçe tarafından karşılanacak federal düzeydeki yargının idaresi hariç, kurucu devletlerin sorumluluğunda olacaktır.

3.6 Özgürce İletişim Kurma Hakkı

3.6.1 İletişim hakkının güvence altına alınması ve korunması. Bu temel hak, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nde Rumca, Türkçe ve İngilizce dillerinin devletin resmi dilleri olarak tanınmasıyla uygulamaya konacaktır. Pratik anlamda, bu şu anlama gelir:

- 3.6.2 Tüm bu üç dilin tüm ülkedeki devlet okullarında, ilk, orta ve yüksek öğretimde öğrenilmesi imkanının sağlanması.
- 3.6.3 Kamu hizmetinde, federal ve oluşturucu devletler düzeyinde ve yerel yönetimlerde işe alınmak için bu üç dilden ikisi için yeterli bir düzeyin belirlenmesi.
- 3.6.4 Tüm resmi belgelerde ve formlarda her üç dilin kullanılmasının zorunlu kılınması.
- 3.6.5 Tüm kamusal levha, yol işareti, tabela ve genel olarak halkı bilgilendirmek ve uyarmak için kullanılan tüm işaret ve levhalarda her üç dilin de kullanılmasının zorunlu kılınması.
- 3.6.6 Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarında, her düzeyde, vatandaşların resmi dillerden herhangi biri ile iletişim kurmayı (yazılı ve sözlü olarak) seçme hakkının sunulması.

3.6.7 Not: Yukarıda belirtilen dil düzenlemeleri için Türkçe'nin, Avrupa Birliği'nin resmi dili olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

3.7 Bedava Eğitim Hakkı

3.7.1 Ücretsiz ilk ve orta öğretim hakkının güvence altına alınması ve korunması. Her oluşturucu devlet, kendi coğrafi sınırları içerisinde tanınan yetkisi dahilinde, bu temel hakkı yerine getirmek ve bu süreçle ilgili tüm masrafları, okulların işleyişine ilişkin aşağıdaki genel kurallar çerçevesinde, devlet bütçesinden karşılamakla yükümlüdür:

- 3.7.2 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarında faaliyet gösteren tüm ilk ve orta dereceli devlet okulları eşit statüdedir ve karşılıklı olarak tanınan bir yeterlilik sunarlar.
- 3.7.3 Müfredatın "temel özü" tüm öğretim zamanının %50'sini teşkil eder ve federal düzeyde belirlenir.
- 3.7.4 Müfredatın geriye kalan kısmı oluşturucu devlet düzeyinde belirlenir.
- 3.7.5 Kuzey Devletinde ana eğitim dili Türkçe, Güney Devletinde ana eğitim dili Yunancadır. Kuzeyde ikinci eğitim dili Yunanca ve İngilizce, Kuzey Devletinde ikinci eğitim dili Türkçe ve İngilizcedir.
- 3.7.6 Her bir oluşturucu devlet, diğer oluşturucu devlette, masrafları kendisine ait ve kendi denetimi altında ilk ve orta dereceli okullar açma hakkına sahiptir. Diğer oluşturucu devlette seçme ve seçilme hakkına sahip kişilerin çocukları bu okullara ücretsiz olarak devam etme hakkına sahip olacaktır.
- 3.7.7 Devlet okullarında ilk ve orta öğretim düzeylerinde, Kuzey Devletinde Türk kültürüne, Güney Devletinde Yunan kültürüne yönelim olacağı kabul edilmekle birlikte, hiçbir koşulda etnik veya dini nefretin teşvik edilmesine veya bir kültürel geleneğin öneminin diğeri karşısında azımsanmasına izin verilmeyecektir. Aksine, Kıbrıs topraklarındaki devlet okullarının temel amacı, çeşitliliğe saygı duymak, hoşgörü göstermek ve ülkenin anayasasının izin verdiği çerçevede, her vatandaşın kendi seçimlerini yapma hakkını tanımak olmalıdır.

3.8 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Yasal Statüsü

3.8.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti, federal, iki-bölgeli, iki-toplumlu bir yapıya sahiptir. Devletin tek bir egemenliği, tek uluslararası kimliği ve tek vatandaşlığı vardır ve tam bir üye devlet olarak Avrupa Birliği'ne entegredir. Daha önce var olan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin evrimleşmesi sonucu ortaya çıkacak olan Federal Kıbrıs Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs ve Güney Kıbrıs olmak üzere iki eşit oluşturucu devletten oluşur.

3.8.2 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tüm vatandaşları, aynı zamanda ya kuzey ya da güney oluşturucu devletin vatandaşlarıdır. Oluşturucu devlet vatandaşlığı bir iç vatandaşlıktır; Kıbrıs vatandaşlığını tamamlar ama hiçbir zaman yerine geçmez.

3.8.3 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin halefidir ve bu nedenle, Kıbrıs'ın Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler üye devleti olarak sahip olduğu veya üstlendiği haklar ve yükümlülükler de dahil, tüm uluslararası hak ve yükümlülüklerini üstlenir.

3.8.4 Oluşturucu devletlerden birinin veya bir kısmının bağımsız, egemen bir devlet oluşturmak veya mevcut başka bir devlete katılmak için ayrılması, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti anayasasında öngörülmemiştir. Bununla birlikte, oluşturucu devletlerden birinin veya bir kısmının böyle bir ayrılma veya katılma girişiminde bulunması durumunda, ayrılan devletin veya bölgenin tüm hakları – eğer varsa, egemenlik hakları da dahil - otomatik olarak diğer oluşturucu devlete devredilecektir.

[devamı sonraki sayfada]

4 YÖNETİM

4.1 Yönetim - Cumhurbaşkanlığı

4.1.1 Her bir oluşturucu devletin başkanı, eş zamanlı ve doğrudan seçimlerle, beş yıllığına seçilir.

4.1.2 Ülke yönetiminin temel konularında asgari düzeyde ortak bir anlayışın sağlanabilmesi için, başkan adayları, seçim kampanyasının başlangıcında, diğer kurucu devlette belli pozisyonlar üzerinde fikir birliği sağladıkları ve iş birliği yapmaya hazır oldukları bir başkan adayını tayin etmelidirler. Ülke genelinde, kayıtlı her seçmen, ortak bir oy pusulası (her oluşturucu devlette farklı renkte olan) kullanarak kendi seçtiği aday çifti için oyunu kullanır.

4.1.3 Seçim sonucu, her oluşturucu devlette her bir aday çiftinin sayılan oyları ayarlanarak belirlenir. Her bir oluşturucu devlette her bir aday çiftinin sayılan geçerli oyları, tüm ülke genelinde o aday çiftinin sayılan geçerli oyları çarpı, o oluşturucu devletin kayıtlı seçmenlerinin tüm bölgenin kayıtlı seçmenlerine oranı ile sınırlıdır. Sayılan geçerli oy pusulası sayısı, yukarıda tarif edildiği şekilde belirlenen azami sayıdan fazla olmaması durumunda, aşağıya doğru ağırlıklı değerlendirilemez (düzeltilemez). (Not: Yukarıda belirtilen "düzeltme", seçim sonucunu, her bir oluşturucu devletin seçim gücüne göre ayarlamayı amaçlamaktadır. – Seçim sonucunun öngörülen "ağırlıklı değerlendirmesine" bir örnek Ek 2'de verilmiştir.

4.1.4 Oluşturucu devletlerin başkanları, ülkenin tamamında en fazla ağırlıklı geçerli oyu birlikte almış kişiler olacaktır. Federal Hükümetin Başkanı, dönüşümlü olarak, oluşturucu devletlerde seçilmiş iki başkandan biri olacaktır ve sırasıyla güney ve kuzey devletleri için her biri 21 aylık ve her biri 9 aylık iki dönem boyunca görev yapacaklardır. Bir oluşturucu devletin başkanı Federal Hükümetin başkanı olarak görev yaparken, diğer oluşturucu devletin başkanı, Federal Hükümetin başkan yardımcısı olarak görev yapar.

4.1.5 Oluşturucu devletlerden birinde bulunan bir başkan adayının diğer oluşturucu devlette iş birliğine hazır olduğu bir başkan adayı gösterememesi durumunda, o kişi, ancak ülkenin bütününde, herhangi bir aday çiftinden daha fazla geçerli oy almışsa, aday olduğu oluşturucu devletin başkanı olur; ikinci olan aday çiftindeki aday kişi ise, diğer oluşturucu devletin başkanı olur. Böyle bir durumda, seçildikleri tarihten itibaren üç ay içinde, iki başkan iş birliği yapmakta başarılı olmazsa, her ikisi de istifa eder ve istifadan itibaren bir ay içinde seçim süreci tekrarlanır.

4.2 Yönetim - Bakanlar Kurulu

4.2.1 Federal Bakanlar Konseyine, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı başkanlık eder. Başkanın geçici olarak görevini icra edememesi durumunda yerine Başkan Yardımcısı geçer. Federal Bakanlar Konseyi, 11 bakandan oluşur. Bu 11 bakan, iki oluşturucu devletin başkanlarının gerçekleştirdiği istişareler sonucunda seçilen, Güney Devletinde seçme ve seçilme hakkına sahip 7 kişiyle, Kuzey Devletinde seçme ve seçilme hakkına sahip 4 kişiden oluşur. Oluşturucu devletlerin başkanları görüş birliğine varamazsa, her biri, başkanı olduğu oluşturucu devlet için bakanları atar. Federal Bakanlar Kurulu kararları, iki oluşturucu devletin her birinden en az 1 (bir) olumlu oy alınması şartıyla, oturumda hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır. Eşitlik durumunda, konu bir sonraki bakanlar Kurulu'na bırakılır. İkinci bir eşitlik durumu, teklifin reddedildiği anlamına gelir.

4.2.2 Mümkün olan en yüksek düzeyde koordinasyon sağlamak için, bakanlar ve yönettikleri bakanlıklar hem federal hem de oluşturucu devlet düzeyinde aynıdır. Federal düzeydeki bir bakanın portföyüne Kuzey Devletinde seçme ve seçilme hakkına sahip bir kişinin sahip olduğu her durumda, aynı kişi, söz konusu portföye, seçmen olarak kayıtlı bulunduğu oluşturucu devlet düzeyinde de sahip olmalıdır. Diğer durumda, devlet düzeyinde bakanlık görevi, o Devletten gelen ve federal düzeyde "Bakan Yardımcısı" unvanını taşıyan farklı bir kişi tarafından doldurulur. Güney Eyaleti için de benzer kurallar geçerlidir. "Bakan yardımcıları", oy hakkı olmaksızın, Federal Bakanlar Konseyi toplantılarına gözlemci olarak katılma hakkına sahiptir.

4.2.3 Cumhurbaşkanı, başkan yardımcısı ve bakanların maaşları ve diğer mali ödemelerinin (emeklilik, ödenek vb.) yarısı federal bütçeden, yarısı da seçmen olarak kayıtlı oldukları oluşturucu devletin bütçesinden ödenir. Bakan yardımcılarının maaşlarının tamamı, seçmen olarak kayıtlı oldukları oluşturucu devlet tarafından ödenir.

HÜKÜMET [Sayı hizmet aylarını ifade eder]	Federal Düzey		Kuzey Devleti	Güney Devleti	Oluşturucu Devlet Düzeyinde Bakan Yardımcıları
	42	18	60	60	
Cumhurbaşkanı (& Dışişleri Bakanı)	42	18	60	60	
Başkan Yardımcısı	18	42			
1 Tarımsal Kalkınma & Gıda	X		X		X
2 Rekabet, Ticaret & Gemicilik	X			X	X
3 Kamu Düzeni (Polis / İtfaiye Hizmeti / Sivil Savunma)	X			X	X
4 Adalet & Şeffaflık	X		X		X
5 Çalışma & Sosyal Uyum	X		X		X
6 Finans	X			X	X
7 Federal Koordinasyon & Dijital Yönetim	X			X	X
8 Çevre & Enerji	X		X		X
9 Kültür, Spor & Eğitim	X			X	X
10 Sağlık	X			X	X
11 Altyapı, Ulaştırma & İletişim	X			X	X
	11		4	7	11

4.2.4 Bu planın uygulanması sürecinin geçiş döneminde, (federal düzeyde) bir Tazminat ve İskan Yardımcı Bakanlığı kurulur. Bu Yardımcı Bakanlık doğrudan Federal Hükümetin Cumhurbaşkanı ve Başkan Yardımcısına rapor verir. Yardımcı Bakanlık, 2 (iki) Bakan Yardımcısı (biri kuzey Federal Devletinde oy kullanmak ve aday olmak için kayıtlı olanlardan ve diğeri de güney Federal Devletinde oy kullanmak ve aday olmak üzere kayıtlı olanlardan) başkanlığındadır, ve tek görevi eski sistemden yeni sisteme geçerken ortaya çıkabilecek pratik sorunları çözmek olacaktır.

4.3 Yönetim - Bağımsız Kurullar

4.3.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kamu idaresinin bağımsız görevlileri şunlardır:

Bağımsız Görevliler [Sayı hizmet aylarını ifade eder]	Federal Düzey		Kuzey Devleti	Güney Devleti
	42	18	60	60
Merkez Bankası Başkanı	42	18		
Merkez Bankası Başkan Yardımcısı	18	42		
Başsavcı	42	18	60	60
Başsavcı Yardımcısı	18	42		
Sayıştay	42	18	60	60
Sayıştay Yardımcısı	18	42		
Baş Haznedar	42	18	60	60
Baş Haznedar Yardımcısı	18	42		
Vergilendirme Genel Müdürü	42	18	60	60
Vergilendirme Genel Müdür Yardımcısı	18	42		

Kamu İdaresi & İnsan Hakları Komisyoneri (Ombudsman)	42	18	60	60
Kamu İdaresi & İnsan Hakları Komisyoner Yardımcısı	18	42		
Eğitim & Öğretim Komisyoneri	42	18	60	60
Eğitim & Öğretim Komisyoner Yardımcısı	18	42		
Kişisel Verilerin Korunması Komisyoneri	42	18	60	60
Kişisel Verilerin Korunması Komisyoner Yardımcısı	18	42		
Çevre & Sağlık Komisyoneri	42	18	60	60
Çevre & Sağlık Komisyoner Yardımcısı	18	42		
Rekabet İzleme Komisyoneri	42	18	60	60
Rekabet İzleme Komisyoner Yardımcısı	18	42		
Kamu İhaleleri Denetleme Komisyoneri	42	18	60	60
Kamu İhaleleri Denetleme Komisyoner Yardımcısı	18	42		
İletişim Denetleme Komisyoneri	42	18	60	60
İletişim Denetleme Komisyoner Yardımcısı	18	42		
Sermaye Piyasaları Denetleme Komisyoneri	42	18	60	60
Sermaye Piyasaları Denetleme Komisyoner Yardımcısı	18	42		
MCM Denetleme Komisyoneri	42	18	60	60
MCM Denetleme Komisyoner Yardımcısı	18	42		

4.3.2 Bağımsız görevliler, iki oluşturucu devletin başkanları tarafından, bakanların atanmasına benzer bir şekilde, göreve geldikleri tarihten itibaren bir hafta içerisinde atanır. Görev süreleri oluşturucu devlet başkanlarının görev süresiyle aynıdır. Atamalar, Temsilciler Meclisi tarafından basit çoğunlukla onaylanır. Bağımsız memurların ücretleri vb., Federal Bakanlar Konseyi üyelerinin ücretlerinin ödenmesine benzer bir yöntemle ödenir.

4.3.3 Federal Cumhurbaşkanlığı ve Başkan Yardımcılığının ve federal bakanlıkların genel müdürleri ve genel müdür yardımcıları, benzer şekilde ve benzer bir temelde atanır ve ücretlendirilir.

4.3.4 Bağımsız Komisyonerler (ve Komisyoner Yardımcıları) ile Merkez Bankası Başkanı, Başsavcı, Baş Denetçi, Baş Muhasebeci ve Vergi Dairesi Müdürü (ve bunların Yardımcıları) devlet idaresinin bağımsız görevlileridir. Ana rolleri, denetimleri altındaki sistemlerin düzgün işleyişini sağlamak ve buna paralel olarak, devlet aygıtının veya diğer paydaşların keyfi davranışlarına karşı sivil topluma koruyucu bir kalkan olarak (yargı sisteminin sağladığı korumaya ek olarak) hizmet etmektir ve bu, denetleyici bir roldür.

4.3.5 Devletin Bağımsız Görevlileri, Devletin yürütme ve yasama kolları ile ilgili çalışmalarını üzerindeki herhangi bir etkiden uzak olmalıdır (ve her zaman uzak kalmalıdır). Bu ilkenin bir uzantısı olarak, Devlet tarafından üstlenilen herhangi bir yürütme işine katılmaları yasaktır. Çıkar çatışması yaratacak düzenlemelerden kaçınma ihtiyacına iyi bir örnek, rolü, hükümete veya Devletin diğer herhangi bir koluna bir danışman veya hukuk danışmanı olarak hizmet etmekten açıkça farklı olan Başsavcıdır.

4.3.6 Bağımsız Görevlilerin gerekli nitelikleri, atanma süreci, hizmet süresi ve görevleri, Avrupa Birliği tarafından çıkarılan Direktif ve/veya Tüzüklerde öngörüldüğü durumlarda, söz konusu kural ve düzenlemeler, ilgili ulusal kuralların yerine geçer.

4.4 Yönetim - Resmi Kayıtlar

4.4.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti Resmi Kayıtları, bir bütün olarak toplumun düzgün işleyişi için gerekli olan ve buna hak ve usulüne göre yetkili kılınan kişilerce, içerisinden özel bilgilerin çıkarılabileceği gerçek veri tabanlarıdır. Bu resmi kayıtlarda tutulan bilgilerin türü, yükümlülük ve kayıtlara bilgi girmek veya kayıtlardan bilgi silmek için yerine getirilmesi gereken koşullar, federal düzeyde belirlenir. Resmi Kayıtlar, elektronik kayıtlardır (e-kayıtlar) ve güvenilirlikleri, doğrulukları ve düzgün şekilde erişilebilir olmalarının yanı sıra, yöneticilerinin hesap verebilirliği, dijital teknolojilerle

güvence altına alınır. Bazı resmi kayıtlar (Temel Resmi Kayıtları) hem kamu idaresi hem de vatandaşlar için özel bir öneme sahiptir, çünkü diğer kayıtlarda ve elektronik hizmetlerde yaygın olarak kullanılan ve birçok şekilde çoğaltılan birincil ve özgün bilgileri taşırlar. Bu temel kayıtlardaki temel bilgiler, gerçek ve tüzel kişilerin günlük yaşamları ile ilgilidir veya ülke vatandaşları için önemli olan hizmetlerin sağlanmasını kolaylaştırmak için gereklidir.

4.4.2 Avrupa Birlikte Çalışabilirlik Çerçevesi'nin Avrupa'daki tanımına uygun olarak, Temel Resmi Kayıtlar, kişiler, şirketler, araçlar, lisanslar, binalar, lokasyonlar ve yollar gibi çeşitli konu veya nesnelere hakkında güvenilir ve dijital olarak çoğaltılabilen temel bilgi kaynakları oluşturdukları için dijital hizmetlerin temel taşıdır.

4.4.3 Resmi Kayıtlar, Federal Hükümet tarafından geliştirilir ve merkezi olarak muhafaza edilir. Bu sistemlerin geliştirilmesinden, uygun şekilde muhafazasından, yeterli şekilde korunmasından ve uygun şekilde denetlenmesinden sorumlu olanlar, Resmi Kayıtlar Federal Yöneticisi ve Federal Yönetici Yardımcısıdır. Bunlar ömür boyu devlet memuru olan ve istihdam maliyetleri federal bütçe tarafından karşılanan görevlilerdir. Resmi Kayıtlar Federal Yöneticisi ve Yönetici Yardımcısının görevi, federal hükümetin cumhurbaşkanı ve başkan yardımcısının ortak kararıyla sona erdirilebilir.

4.4.4 Resmi Kayıtlara veri girmekten, silmekten veya verileri değiştirmekten sorumlu kişiler, Resmi Kayıt Devlet Yöneticileridir. Bu kişilerin, kayıtlara girilen verilerin doğruluğu ve eksiksizliği açısından tatmin olması ve gerekli verilerin zamanında girilmesini sağlaması gerekir. Ayrıca, devlet yöneticileri, yönettikleri federal kayıtların kopyalarının günlük olarak çıkarılmasından ve güvenli olarak muhafaza edilmesinden sorumludur.

4.4.5 Resmi Kayıtlardaki veriler Avrupa Birliği mevzuatı hükümlerine uygun olarak kişisel verilerin korunmasını sağlayacak şekilde tutulur. Ayrıca, Resmi Kayıtlarda tutulan veriler ve özellikle de kamuya açık olan veriler (araç plaka numaraları gibi) belirli vatandaş gruplarına karşı ayrımcılığa yol açabilecek gereksiz bilgileri içermez.

4.4.6 Temel Resmi Kayıtlar aşağıdaki özel veri tabanlarını içerir:

	Resmi Kayıtlar Federal Yöneticisi		Resmi Kayıtlar Federal Yönetici Yardımcısı		Kuzey Devleti Resmi Kayıtları Yöneticileri	Güney Devleti Resmi Kayıtları Yöneticileri
[Sayılar hizmet aylarını ifade eder]						
Vatandaş Kayıtları (seçme ve seçilme hakkı olan)	42	18	18	42	60	60
Kimlik Kartları Kayıtları	42	18	18	42	60	60
İkamet İzni Kayıtları	42	18	18	42	60	60
Sosyal Sigortalar Kaydı	42	18	18	42	60	60
Vergi Kaydı	42	18	18	42	60	60
Genel Ticari Kayıt (şirketler vs.)	42	18	18	42	60	60
Tapu Kayıtları	42	18	18	42	60	60
Sokak ve Sokak Numaraları Kaydı	42	18	18	42	60	60
Sürüş Ehliyetleri Kaydı	42	18	18	42	60	60
Araç Kaydı	42	18	18	42	60	60
Lisanslı Mali Kuruluşlar Kaydı*	42	18	18	42	60	60
Lisanslı Sigorta Şirketleri Kaydı	42	18	18	42	60	60
Lisanslı Meslek Sahipleri Kaydı (Doktorlar, Avukatlar, Muhasebeciler, Mimarlar, Mühendisler vs.)	42	18	18	42	60	60
Resmi Gazete**	42	18	18	42	60	60

(*) Merkez Bankası'nın Sorumluluğu

(**) Resmi Gazete, İnternet üzerinde elektronik formatta, Cumhuriyetin üç resmi dilinde, kolay ve serbest şekilde ulaşılabilir olmalıdır.

4.4.7 Yetkili kişiler, Resmi Kayıtlarda tutulan bilgileri Kıbrıs Cumhuriyeti'nin resmi dillerinden herhangi birinde (Yunanca, Türkçe ve İngilizce) çıkarabilir. Gerçek ve tüzel kişilerin adları, ilgili kişinin

tercihine göre üç dilde verilir. Kişi adlarının üç dilden sadece birinde belirtilmesi durumunda, Latin alfabesi kullanılarak fonetik olarak diğer dillere çevrilir.

4.5 Yönetim - Anlaşmazlıkların Giderilmesi Mekanizması

4.5.1 Bu Planda yer alan güvencelere ve ilgili tarafların iyi niyetine rağmen, ülke yönetiminin çıkmaza girmesi ihtimali tamamen göz ardı edilemez. Bu nedenle, bir istikrarsızlık ve belirsizlik ortamının oluşmasıyla sonuçlanan bir anlaşmazlık ve tüm çabalara rağmen uzlaşmaya varamama durumu söz konusu olduğunda, karşılaşılan sorunun çözümü için Avrupa Komisyonu'nun yardımına başvurulmalıdır (ortak bir "Sevk Notu" ile). Avrupa Komisyonu'nun pozisyonu bağlayıcı ve derhal uygulanabilir olacaktır. Ancak elbette, bunun için geçerli gerekçeler varsa, mağdur taraflardan herhangi biri karara karşı Avrupa Adalet Divanı'nda itirazda bulunma hakkına sahiptir.

[devamı sonraki sayfada]

4.6 Yönetim - Federal Yasama Organları

4.6.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin iki (2) yasama organı vardır: Her biri 48 üyeye sahip Temsilciler Meclisi (Alt Meclis) ve Senato (Üst Meclis).

	<u>Temsilciler Meclisi</u>	<u>Senato</u>
Oluşum:	Her bir oluşturucu devletten en az 10 kişi olmak üzere, seçme ve seçilme hakkına sahip kişiler ile orantılanır. Ondalıklar en yakın tam sayıya yuvarlanır.	Her bir oluşturucu devletten 24 Senatör.
Seçim:	Oluşturucu devletlerin (ve Federal Hükümetin) başkanlarının seçimi ile eş zamanlı, tek bir oy pusulası kullanarak. Alt Meclis için, her bir oluşturucu devletin seçmenleri, her biri yaklaşık 100,000 seçmenlik seçim bölgelerine bölünür. Bu seçim bölgelerinde her bir seçim bölgesinde en yüksek oyu alan adaylar ve tüm ülkede en yüksek "dağıtılmamış" oyu alan adaylar seçilir. Ancak ikinci oylama turuna ayrılan oyların, sayılan geçerli oy pusulalarının en az %3'ünü temsil etmesi gerekmektedir.	
Nisap:	25 Üye	25 Senatör
Geçerli önergeler:	Mevcut olanların çoğunluğu.	Mevcut olanların çoğunluğu (her bir oluşturucu devletten en az 5 senatörün hazır olması gerekir).
Alt ve Üst Meclislerin Başkanları	Her iki yasama meclisinde de, iki oluşturucu devletin başkanlarını seçen ve (her bir meclisin başkan ve başkan yardımcısını seçme sürecinde) en fazla oyu alan "ittifak"ın milletvekilleri, başkan ve başkan yardımcısı seçilirler. Alt ve üst meclisin seçilmiş başkanları ve başkan yardımcıları, aynı oluşturucu devletten adayların Federal Kıbrıs Cumhuriyeti cumhurbaşkanları olarak görev yaptıkları sürele benzer süreler boyunca görev yaparlar.	

4.6.2 Oylanan yasaların her zaman Avrupa Birliği mevzuatına ve Kıbrıs Federal Cumhuriyeti Anayasasına uygun ve uyumlu olması gerekir. İstikrarsızlık ve belirsizlik ortamının oluşmasına neden olan şüphe veya itiraz durumunda ve tüm çabalara rağmen herhangi bir anlaşmaya varılamaması durumunda, ortak bir "Sorun Çözümü Yönlendirme Memorandumu" ile Avrupa Komisyonu Hukuk Servisi'nin görüşü alınır. Avrupa Komisyonu Hukuk Servisi'nin görüşü bağlayıcı ve derhal uygulanabilir olmakla birlikte, mağdur taraflardan herhangi biri bu şekilde alınan karara karşı Avrupa Adalet Divanı'na itiraz etme hakkına sahiptir.

4.7 Yönetim - Devlet Yasama Gücü

4.7.1 Federal Kıbrıs'ta, "cumhurbaşkanlığı kararnamesi", mevzuat teşkil eder ve her bir oluşturucu Devletin Başkanı tarafından ilgili birincil mevzuat altında verilen yetki uyarınca, oluşturucu devletin yetkili bakanları tarafından hazırlanan ve sunulan teklifler temelinde, çıkarılır. "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi" normal yayın gerekliliklerine tabidir ve yasal olarak bağlayıcıdır. Ancak birincil mevzuatta verilen yetkileri aşamaz, anayasaya aykırı hükümler içeremez ve çıkarılmadan önce yasal gözden geçirme prosedürüne tabidir.

4.7.2 Yukarıda belirtildiği gibi, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki en yüksek yasama yetkisi Avrupa Birliği'ne aittir. Bu mevzuat, Federal Yasama Organı düzeyinde genişletilir ve tamamlanır. Ancak, genellikle yerel düzeyde ortaya çıkan sorunları ele almak için, mevzuatın oluşturucu devlet

düzeyinde daha fazla detaylandırılmasına ve desteklenmesine ihtiyaç duyulması çok muhtemeldir. Bu ihtiyaç, diğer oluşturucu devletin hükümeti ile ön istişareye veya uyumlaştırmaya gerek olmaksızın, her bir oluşturucu devletin hükümeti tarafından çıkarılan Düzenleyici Kanun Hükmünde Kararnameler biçimindeki düzenleyici mevzuat çıkarılmasıyla karşılanır. Tabii ki, bu Düzenleyici Kararnameler Avrupa ve Federal yasalarla tam olarak uyumlu olmalıdır. Bu şartın yerine getirilmemesi, çıkarıldıkları andan itibaren geçersiz olmalarına neden olacaktır.

4.7.3 Yukarıda anlatılan Kararnameler, ilgili oluşturucu devlet hükümetinin onayını gerektirir. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin 3 resmi dilinde yayınlanırlar ve oluşturucu devlet hükümetinin başkanı ve yetkili bakan(lar)ı tarafından imzalanırlar. Cumhuriyetin Resmi Gazetesinde yayımlanmalarından itibaren geçerlidirler. Resmi Gazetenin ayrı bir devlet bölümünde ve devlet hükümeti Sekreteri'nin himayesinde yayınlanırlar.

4.8 Yönetim - Avrupa Parlamentosu

4.8.1 Avrupa Parlamentosu (AP) üyelerinin Kıbrıs için ayrılmış koltuklara seçimi, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve Yardımcısı seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip Kıbrıs vatandaşları tarafından, doğrudan, genel ve gizli oyla gerçekleştirilir. Geldikleri ülkenin ulusal seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip diğer Avrupa Birliği Üye Devletlerinin vatandaşları da oy kullanma hakkına sahiptir.

4.8.2 Avrupa Parlamentosu üyelerinin seçimi için, tüm Kıbrıs tek bir seçim bölgesi teşkil eder. Oylama günü ve süresi her defasında seçim gününden en az otuz gün önce Federal Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenir.

4.8.3 Avrupa Parlamentosu adayları, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve Başkan Yardımcısı pozisyonları için aday olma hakkına sahip olmalıdır. Ayrıca, geldikleri ülkedeki ilgili seçimde aday olma hakkına sahip diğer Avrupa Birliği Üye Devletlerinin vatandaşları da seçim sürecine katılma hakkına sahiptir.

4.8.4 Tüm Kıbrıs Cumhuriyeti'nde en fazla geçerli oyu alanlar, seçilen adaylardan en az birinin, kendi adayını seçmeyi başaramayan oluşturucu devlette en fazla oyu alan aday olması şartıyla seçilir.

4.9 Yönetim - Yargı

4.9.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yargısının yapısı şu şekildedir:

<u>Mahkeme</u>	<u>Yargı Yetkisi</u>	<u>Kuzey Devleti</u>	<u>Güney Devleti</u>
<i>Kaza Mahkemeleri</i>	5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılan tüm hukuki uyuşmazlıkların ve cezai suçların ilk derece yargılanması. Bölge mahkemeleri tek hakimli mahkemelerdir. Aile hukuku, iş hukuku, uluslararası koruma (iltica) hukuku vb. ile ilgili davalara bakmak üzere ilk derece ihtisas mahkemeleri kurulabilir.	*	*
<i>Ceza Mahkemeleri</i>	Daha ciddi cezai suçların ilk derece yargılanması. Ceza mahkemeleri üç hakimli mahkemelerdir.	*	*
<i>İstinaf Mahkemeleri</i>	İstinaf mahkemeleri, ilk derece mahkemelerin kararlarına karşı yapılan temyiz başvurularına bakar. Kural olarak, temyiz başvuruları 3 yargıç tarafından görülür.	*	*

Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemeleri	İki Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemesinin (a) idari organların kararları, eylemleri veya ihmalleriyle ilgili olarak inceleme yapma, (b) tercihli emirlerin çıkarılması konusunda münhasır yargı, (c) deniz mahkemesi davalarına karar verme ve (d) seçim mahkemesi davalarına karar verme yetkileri vardır.	1	1
Yüksek Federal Mahkeme	Yüksek Federal Mahkeme, Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemelerinin kararlarına ve Ülke Anayasası ile ilgili davalara karşı yapılan temyiz başvurularına bakma yetkisine sahiptir. Yüksek Federal Mahkeme (her durumda) beş yargıçtan oluşur, ancak Mahkemenin toplam üye sayısı 18'dir.		1

4.9.2 Kıbrıs Yüksek Federal Mahkemesi'nin kararlarına karşı, Avrupa mevzuatı hükümleri uyarınca Avrupa Birliği Adalet Divanı'nda (ABAD) temyiz yoluna gidilebilir.

4.9.3 (*) Her devletteki kaza mahkemeleri, ceza mahkemeleri ve istinaf mahkemelerinin sayısı, yargı hizmetlerine yönelik mevcut ve gelecekteki tahmini talebe bağlı olarak Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemesi tarafından belirlenir.

4.10 Mahkemelerin Oluşumu

4.10.1 Her devletteki devlet mahkemelerinin oluşumu, her devletin Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemesi tarafından kararlaştırılır.

4.10.2 Yüksek Federal Mahkeme üyeleri, iki oluşturucu devletin başkanları tarafından dokuz yıllık bir dönem için müştereken atanır. Görev süresi yenilenemez. Her Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemesinin görevdeki yargıçlarından bir yargıcın seçimi, her yıl yapılır. Böylece Yüksek Federal Mahkemenin yapısı her 9 yılda bir tamamen yenilenir. Yüksek Federal Mahkemenin ilk oluşturulma aşamasında 6 yargıç 3 yıl, 2 yargıç 4 yıl, 2 yargıç 5 yıl, 2 yargıç 6 yıl, 2 yargıç 7 yıl, 2 yargıç 8 yıl ve 2 yargıç 9 yıl için seçilir. Yüksek Federal Mahkeme'deki görev sürelerinin sonunda, emekli olan yargıçlar, isterlerse Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemesi'ndeki eski görevlerine geri dönebilirler. Ancak Yüksek Federal Mahkeme'deki görev süreleri boyunca başka hiçbir yerde herhangi bir pozisyonda bulunmalarına izin verilmez.

4.10.3 Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemelerinin Başkanları, her Yüksek Oluşturucu Devlet Mahkemesinin yargıçları tarafından basit çoğunlukla atanır. Yüksek Federal Mahkeme Başkanı, her yıl Yüksek Federal Mahkeme yargıçlarının %75'inin çoğunluğu tarafından atanır. Bu oranın sağlanamaması durumunda, Yüksek Federal Adalet Divanı Başkanı, Avrupa Komisyonu tarafından, Avrupa Adalet Divanı üyeliğine atanmak için gerekli niteliklere sahip kişiler arasından, ancak Kıbrıs veya Yunan veya Türk vatandaşlığına sahip olanlar hariç olmak şartıyla, atanır. Bu şekilde görevlendirilen Yüksek Federal Mahkeme Başkanı, gerektiğinde 12 aylık dönemler için yenilenebilir olan on iki aylık bir süre için Kıbrıs Yüksek Federal Mahkemesine geçici olarak atanır.

4.10.4 Yargı mensuplarının ücretleri, emekli maaşları ve diğer ücretler, devlet bütçelerinden karşılanır. Yüksek Federal Mahkeme üyelerinin ücretleri vb. ise federal bütçe tarafından karşılanır.

[devamı sonraki sayfada]

[devamı sonraki sayfada]

5 KAMU HİZMETİ

5.1 Personel Alımı ve Kamu Hizmeti Maliyetinin Dağıtılması

5.1.1 Belediyeler ve yerel topluluklar tarafından sağlanan kamu hizmetlerine ek olarak, Kıbrıs'ta halka hizmet eden üç bağımsız kamu hizmeti olacaktır. Bunlar: Federal Kamu Hizmeti ve iki Oluşturucu Devlet Kamu Hizmetidir. Tabii ki, bunlar arasında, Kıbrıs'ın bütününde kamu hizmetlerinin toplam maliyetini en aza indirmeyi ve aynı zamanda, yapılan işin federal ve devlet düzeylerinde gereksiz yere tekrardan kaçınarak, sağlanan tüm hizmetlerin verimliliğini en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan kapsamlı bir organik bağlantı ve etkileşim vardır.

5.1.2 Mümkün olan en büyük tasarrufu elde etmek için, federal düzeyde yapılması gereken çalışmalara güzel bir örnek, yeni bilgisayar-tabanlı sistemlerin tasarımı, geliştirilmesi ve test edilmesinin yanı sıra, bu sistemlerin sürekli (devam eden) bakımındadır. Gereksiz kaynak israfından kaçınmanın bir başka iyi örneği, uluslararası görevlerin federal düzeyde ortaklaşa ele alınmasıdır. Üçüncü iyi bir örnek, federal kamu hizmetinin, nadir veya karmaşık sorunlar veya küresel bir kapsamı olan sorunlarla başa çıkmak için özel bilgi ve uzmanlık deposu olarak kullanılmasıdır.

5.1.3 Her Oluşturucu Devlet Kamu Hizmetinin kadrosu, ücretleri de dahil olmak üzere memurların çalışma koşullarının belirlenmesi ve genel olarak Oluşturucu Devlet Kamu Hizmetinin işletme maliyetlerinin karşılanması, her oluşturucu devletin hükümetinin yetki ve sorumluluğuna giren bir konudur.

5.1.4 Federal Kamu Hizmeti söz konusu olduğunda, bir yanda, belirli bir süre için atanan, Oluşturucu Devlet Kamu Hizmetinden bağımsız olan ve dönüşümlü bir şekilde federal hizmetin bireysel branşlarının idaresiyle ilgili sorumluluk üstlenen federal kamu hizmetinin üst düzey yöneticileri ile (bağımsız devlet memurları ve federal bakanlıkların genel müdürleri durumunda olduğu gibi) ve diğer yandan, Federal Hükümet tarafından sürekli olarak istihdam edilen ve münhasıran Oluşturucu Devlete federal düzeyde hizmet etmekle meşgul olan Federal Kamu Hizmeti görevlileri arasında bir ayırım yapılmalıdır.

5.1.5 Federal Kamu Hizmeti üyeleri, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin üç resmi dilinden en az ikisini mutlaka yeterli şekilde konuşmalıdır. Her üç dilde de yeterliliği olan kişiler, çıplak maaşları üzerinden %10 ikramiye hakkına sahip olacaktır.

5.1.6 Federal Kamu Hizmeti görevlilerinin maaşları ve tüm benzer hakları (emeklilik, vb.) (Devlet Kamu Hizmetlerinden geçici olarak görevlendirilenler hariç) tamamen Cumhuriyetin federal bütçesinden karşılanır.

6 GÜVENLİK VE GARANTİLER

6.0.1 Kıbrıs'ın siyasi geleceğini formüle etme sürecine dahil olan tüm taraflar, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından benimsenecek güvenlik sisteminin - birleşik bir Kıbrıs'ta - her iki toplumun da kendilerini güvende hissetmesini sağlaması ve tek bir toplumun güvenliğinin diğer toplumun güvenliği pahasına sağlanmaması gerektiği konusunda hemfikirdir. Ayrıca, yeni düzende, hiçbir ülkenin Kıbrıs'ta tek taraflı müdahale hakkına sahip olamayacağı konusunda evrensel bir mutabakat var gibi görünmektedir.

6.0.2 Üzerinde anlaşılan bir çözümün uygulanmasındaki ilk aşama gerçekten çok önemlidir, çünkü bu aşamada, süreci tersine çevirebilecek zorlukların ortaya çıkması muhtemeldir. Kuşkusuz, yeni düzenin iyi, ayrıntılı bir şekilde planlanması, yorumlama güçlüklerinden ve buna bağlı tartışmalardan kaçınmaya büyük ölçüde yardımcı olacaktır. Böyle bir durumda, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin federal statüsüne sorunsuz geçişi için eşit derecede önemli olan, üzerinde anlaşılan çözümün uygulanmasını izlemek için iyi tasarlanmış bir sistem ve ortaya çıkacak sorunların çözümünde derhal

etkili yardım sağlama olasılığı olacaktır. Böylece daha fazla komplikasyon ve geri adımlardan kaçınılabılır.

6.0.3 Bu tür zorluklarla karşılaşılması durumunda, garantör güçlerden herhangi birinin tek taraflı müdahale hakkını kullanması, sorunun (çözülmesi yerine) daha da yoğunlaşmasına yol açacaktır.

6.0.4 Mevcut Garanti Antlaşması'nın, yeni bir Dostluk ve Üzerinde Anlaşılan Çözümün İyi Uygulanması Antlaşması ile değiştirilmesi önerisinin arkasındaki düşünce tam olarak budur. Böylesi bir Dostluk Antlaşması'nda yer alan güvencelerin pratik değeri, güvencelerin etkinliğine ve bu güvencelerin etkinleştirilme hızına odaklanacaktır.

6.1 Avrupa Birliği'ni Dahil Etme Gerekliliği

6.1.0 Emniyet supaplarının devreye gime hızı, sistemin etkin çalışması ve geri dönüşü olmayan oldubittelerin önlenmesi için son derece önemlidir. Gerekli olan hazır olma durumunun elde edilmesi için, hızlı bir müdahale mekanizmasının varlığını gereklidir. Böylesi bir mekanizmanın sahada mevcudiyeti bulunmalı ve karar alma konusundaki kararsızlıklar ile icrai niteliği taşımayan kararlar nedeniyle pratik değeri kaçınılmaz olarak baltalanan Birleşmiş Milletler gibi örgütleri dışlamalıdır. Bu koşullar altında, Kıbrıs'ta arzu edilen güvenlik duygusunu güvence altına almak için tek uygun çözüm, Avrupa Birliği'dir. Avrupa Birliği'nin dahil olması - Kıbrıs'ın Birliğe üye olması nedeniyle - nispeten kolaydır ve ihtiyaç duyulan tarafsızlık ve adil muhakeme güvencelerini sağlar.

6.2 Avrupa Hızlı Müdahale Gücü

6.2.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti herhangi bir bağımsız askeri güç bulundurmamalıdır, ancak Avrupa Birliği Hızlı Müdahale Kapasitesinin oluşturulmasına kesinlikle katkıda bulunabilir. Bu kapasiteye, Kıbrıs'ta bulunan 950 ve 650 askeri gücü ile (veya bunun bir kısmı ile) sırasıyla Yunanistan ve Türkiye de - Avrupa Hızlı Müdahale Gücü ve Kuzey Atlantik İttifakı arasında bir bağ kurmak adına - katılabilir.

6.2.2 Avrupa Hızlı Müdahale Gücü, Avrupa Birliği'nin tüm üye ülkelerinden gelen profesyonel askerlerden oluşacak ve Avrupa Komisyonu'nun yönlendirdiği dünyanın herhangi bir yerinde barış ve terörle mücadele misyonlarını desteklemek için kullanılacaktır. Avrupa Hızlı Müdahale Gücü, Dikelya Askeri Üssü, Saint Nicholas Garnizonu ve Kuzey Kıbrıs'ta Türk ordusu tarafından boşaltılacak bir üste konuşlandırılabilir.

6.2.3 Avrupa Hızlı Müdahale Gücü'nün idari merkezi, Lefkoşa'da, şu anda "yeşil hat" olan yer gibi (federal bakanlıkların ve diğer federal kurumların da yer alabileceği), "federal alan" olarak belirlenecek bölgede yer alacaktır.

6.3 Federal Polis

6.3.1 Avrupa Hızlı Müdahale Gücüne ek olarak, bir Federal Polis gücü kurulacaktır. 2500 erkek ve kadından oluşan gücün ana misyonu, Kıbrıs topraklarında düzeni korumak, Kıbrıs'ın uluslararası havaalanlarını ve limanlarının güvenliğini sağlamak, devletlerarası suçları bastırmak ve çözmek, terör ve uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele etmek olacaktır. Ayrıca, diğer ülkelerin polis kuvvetleri ve hepsinden önemlisi Avrupa Birliği'nin çeşitli yetkili organları (Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex), Europol vb.) ile işbirliği yapacaktır.

6.3.2 En az 10 yıllık bir süre için, Federal Polis teşkilatının oluşumu şu şekilde olmalıdır: Avrupa Birliği'nin diğer üye ülkelerinden (100'ü Yunanistan'dan ve 100'ü Türkiye'den olmak üzere) görevlendirilen 1.500 polis memuru ve Kıbrıs'ın Kuzey Devleti ve Güney Devleti'nde seçme ve seçilme hakkına sahip 500 polis memuru.

6.3.3 Söz konusu geçiş döneminde Federal Polis Komutan ve Komutan Yardımcıları Kıbrıs, Yunan veya Türk vatandaşı olmayacaktır.

6.3.4 Avrupa Hızlı Müdahale Gücü ve Federal Polis'in konuşlandırılmasıyla, Piskobu Üssü'nde konuşlu İngiliz askeri güçleri dışında, Kıbrıs'ta bulunan tüm yabancı askeri güçler geri çekilecektir.

7 TOPRAK KONUSU

7.1 "Toprak konusu" 85.000 ± 3.000 yerinden edilmiş mal sahibinin mülklerine yeniden yerleştirilmesine izin verecek olan belirli "toprak düzenlemelerin" kabul edildiği göz önüne alındığında, doğrudan "mülk sorunu" ile ilgilidir. Tabii ki, bu rakamlar, nihai olarak her bir oluşturucu devletin yargı yetkisi altında kalacak olan toprak alanına bağlıdır. Müzakereler ve elde edilen yaklaşımlar temelinde, Kuzey Devleti'ne ait toprak yüzdesi %28,5 ve Güney Devleti'ne ait toprak yüzdesi %71,5 olarak belirlenmiştir. Bu yüzdelerle karşılık gelen kıyı şeridinin sırasıyla %54 ve %46 olduğu tahmin edilmektedir. Arazi düzenlemelerinin, mülklerinden edilmiş mülk sahiplerin yeniden yerleştirilmesinin mümkün olmayacağı durumlarda, ödenmesi gereken tazminatı doğrudan etkileyeceği açıktır. Sorunun ele alınması, etkilenen mülkün, nihayetinde, sahibinin daimi ikametgahının bulunduğu devletin idari yargı yetkisine girip girmeyeceğine bağlı olarak kaçınılmaz biçimde farklı olacaktır.

7.2 "Toprak sorununa" yapılan tüm atıflar münhasıran taşınmaz mallarla ilgilidir. Elbette, savaşta yaşanan çalkantıların, önemli iş ve kişisel mülkiyet kayıplarına neden olduğu bilinmektedir. Ancak hem konunun karmaşıklığı, hem de söz konusu kayıpların sayısallaştırılmasındaki pratik zorluklar nedeniyle, bunlar bu belgede ele alınmamaktadır. Aynı zamanda bu kayıplar - en azından kısmen - çeşitli başka yollarla (borçların affedilmesi, sübvansiyonlar, ödenekler, hibeler, vergi imtiyazları, vb.) giderilmiştir.

7.3 Toprak düzenlemesine tabi olan alanların, kapalı Maraş ve Omorfo bölgesinin bir bölümünü kapsadığı varsayılmaktadır. 2017 Cenevre müzakerelerinde önerilen ve tartışılan toprak düzenlemelerinin detayları Birleşmiş Milletler'in gözetiminde tutulmaktadır. Referans olması amacıyla, mevcut durumu gösteren bir Kıbrıs haritası bu belgenin Ek 3'ünde verilmektedir.

7.4 Hiç şüphe yoktur ki, bu belgede yer alan fikirlerin, olumsuz etkilenmiş olan birçok insan için pratik etkisi, Kıbrıs Federal Cumhuriyeti'nin iki oluşturucu devletin coğrafi yargı yetkilerinin önceden kesin olarak belirlenmesine bağlıdır. Örneğin, kapalı Maraş'ın coğrafi yargı yetkisinin Güney Devletinin yetkisi altına gireceği gerçeği gibi.

[devamı sonraki sayfada]

8 MÜLKİYET KONUSU

8.1 Mülkiyet Sorununun Özü

8.1.1 1963'ten beri Kıbrıs'ta hüküm süren istikrarsız durumun önemli sonuçlarından biri, birçok mülk sahibinin mülklerini özgürce kullanma, faydalanma ve istifade hakkından fiilen yoksun bırakılması olmuştur. 1963 ve 1975 yılları arasında meydana gelen kitlesel nüfus hareketleri (Kıbrıs Türk toplumundaki kişilerin güneyden kuzeye ve Kıbrıs Rum toplumundaki kişilerin kuzeyden güneye hareket etmesi) asgari bir fiziksel güvenlik ve emniyete ulaşma ihtiyacından kaynaklanmıştır. Uygulamada, zorunlu olarak yukarıda açıklanan şekilde "tahliye edilen" mülklerin birçoğu (özellikle konut olarak kullanılması amaçlananlar), diğer topluluktan yerinden edilmiş kişilerin barınması için kullanılmıştır. Ancak, yerinden edilmiş kişilerin sayısı eşit olmadığı için, kuzeydeki Kıbrıslı Rumlara ait birçok mülk boş kalmış, ve bunlar, Kıbrıs'ın kuzey kısmına kademeli olarak yerleşen Türk vatandaşlarını barındırmak için kullanılmıştır. Hatta bazılarından kendilerine "tahsis edilen" mülk için ödeme yapmaları istenmiş ve belli bir ücret ödenmiştir. Bu düzenlemeler savaş koşulları altında yapılmıştır ve asıl amaç, ortaya çıkan sorunun adil ve hakkaniyetli bir şekilde çözülmesi değil, evsizlerin bir şekilde barındırılması olmuştur. Burada önerilen süreç, hem kuzeyde hem de güneyde, etkilenen mülklerin (ticari veya konut) sahiplerinin zararına neden olan büyük adaletsizliklerin ortadan kaldırılması veya en azından hafifletilmesi gerekliliğini kabul etmekte ve elde edilen ve kamuoyuna açıklanan yakınlaşmalara dayandırılmaktadır.

8.1.2 Zor olan "mülkiyet sorunu"nun üstesinden gelmek amacıyla ortaya konan "çözümleri" temsil eden üç temel "kavram" vardır: "İade," "tazminat," ve bir "tazminat" biçimi olan "takas." "İade"nin iki ayrı boyutu vardır: (a) "kullanım ve mülkiyet" hakkının yeniden kazanılması ve (b) mülkün eski niteliksel durumuna geri döndürülmesi. Aslında, aradan geçen zamanda meydana gelen kullanım kaybı da üçüncü bir boyuttur. Bu boyut, bu belgede ele alınan sorunların dışında tutulmuştur, çünkü özellikle karmaşık ve ele alınması zor bir konudur. Bunun nedeni, kısmen, hem belirli durumlarda iddiaların karşılıklı olarak birbirini dengelemesi, hem de, birçok durumda, kullanımın ekonomik kaybının çeşitli diğer – şüphesiz farklı - yollarla telafi edilmiş olmasıdır.

8.1.3 Burada bahsi geçen düzenlemeler, iki bölgelilik, iki toplumluluk, siyasi eşitlik, tek egemenlik, tek uluslararası kişilik ve tek vatandaşlık ilkelerine dayanan, ve üzerinde anlaşmaya varılmış olan federal bir çözüm çerçevesine dayanmaktadır.

8.1.4 Aşağıda yer alan terimler, bu bölümde devamlı olarak kullanılmaktadır:

8.1.4.1 Yerinden Edilmiş Mal Sahibi: Yerinden edilme sırasında, etkilenen malda, mal sahibi veya kısmi mal sahibi olan, veya onun yasal mirasçısı, kişisel temsilcisi veya hediye yoluyla veya başka bir şekilde hukuki halefi olan gerçek veya tüzel kişi.

8.1.4.2 Şimdiki Kullanıcı: Yerinden edilmiş mal sahiplerine veya onların ailelerinden söz konusu mülkü kullanma ve işgal etme hakkı kazanmış olan herhangi birine, veya onların mirasçısı veya hukuki halefi olan kişilere ait mülkleri ele almak için yasal veya idari bir süreç ile kurulan yetkili bir makam tarafından, kendisine, mülkü kullanma veya işgal etme hakkı verilmiş olan kişi. Bu tanım, yasal, idari veya resmi temeli olmayan bir mülkü işgal eden veya kullanan herhangi bir kişiyi, veya özel bir kişiden kira sözleşmesi kapsamında mülkü kullanan veya işgal eden herhangi bir kişiyi, veya herhangi bir askeri gücü, kuruluşu veya otoriteyi içermez.

8.1.4.3 Önemli Oranda İnkişafın Sahibi: Önemli oranda inkişafın sahibini belirleme amaçları bakımından, söz konusu inkişaf, araziye bağlı sayılmaz; inkişafın sahibi, inkişaf için ödeme yapan gerçek veya tüzel kişi veya onun mirasçısı, kişisel temsilcisi veya hukuki halefidir. Herhangi bir inkişafın değeri, mülkiyeti ve yapım tarihi ile ilgili ispat yükü, inkişaf sahibine aittir.

8.1.4.4 **Sonradan Satın Alan Kişi:** Yerinden edilmiş mal sahibine tahsis edilmiş etkilenmiş bir malın herhangi bir alıcısı (veya onun hukuki halefleri).

8.2 Önerilen Çözümler

8.2.1

COĞRAFI BÖLGELER	TOPRAK DÜZENLEMELERİNE TABİ DEĞİL				
	İADEYE ELVERİŞLİ				
	İADEYE ELVERİŞLİ	YERİNDEN EDİLMİŞ MAL SAHİBİ	>	Yerinden edilmiş mal sahibi, kısmi iade ve kısmi tazminat, veya topyekün tazminat talep edebilir.	
		ŞİMDİKİ KULLANICI (KIBRISLI)	>	Şimdiki kullanıcının kendi mülkünün iadesi, veya yer değiştirme için tazminat.	
		ŞİMDİKİ KULLANICI (KIBRISLI DEĞİL)	>	Şimdiki kullanıcı mülkü boşaltmalı ve şu anda bulunduğu oluşturucu devletten, yer değiştirmek için mali yardım talep etmelidir.	
	İADEYE ELVERİŞLİ DEĞİL*	YERİNDEN EDİLMİŞ MAL SAHİBİ	>	Yerinden edilmiş mal sahibi sadece tazminat talep edebilir.	
		KENDİSİ DE YERİNDEN EDİLMİŞ MAL SAHİBİ OLAN ŞİMDİKİ KULLANICI	>	Şimdiki kullanıcı/Yerinden edilmiş mal sahibi, değerlerin eşitlenmesine bağlı olarak yerinden edildiği mülkün tapusu karşılığında, tapuyu talep edebilir.	
		ŞİMDİKİ KULLANICI/YERİNDEN EDİLMİŞ MAL SAHİBİNDEN SONRADAN SATIN ALAN KİŞİ	>	Malın 10 yıldan fazladır kullanılıyor olması durumunda, çeşitli şartların yerine getirilmesi ile malın tapusu alınır.	
		ÖNEMLİ ORANDA İNKİŞAFIN SAHİBİ	>	Önemli oranda inkişafın sahibi, malın inkişaf dışındaki şu anki değerini ödeyerek tapuyu talep edebilir.	
	TOPRAK DÜZENLEMELERİNE TABİ	İADEYE ELVERİŞLİ	YERİNDEN EDİLMİŞ MAL SAHİBİ	>	Yerinden edilmiş mal sahibi sadece iade talep edebilir.
			ÖNEMLİ ORANDA İNKİŞAFIN SAHİBİ	>	Önemli oranda inkişafın sahibi, yerinden edilmiş mal sahibinin isteğine bağlı olarak, inkişaf maliyeti veya tapuyu (orijinal mal için ödeme yaptıktan sonra) talep edebilir.
			ŞİMDİKİ KULLANICI (KIBRISLI)	>	Şimdiki kullanıcının kendi malının iadesi, veya yer değiştirme için tazminat.
ŞİMDİKİ KULLANICI (KIBRISLI DEĞİL)			>	Şimdiki kullanıcı malı boşaltmalı ve şu anda bulunduğu devletten yer değiştirmek için finansal yardım talep etmelidir.	
İADE TALEBİNDE BULUNMAK İSTEMEYEN MAL SAHİBİ			>	Mal sahibi Etkilenmiş Mülklerin Yönetim Kurulu'ndan (aşağıya bkz.) tazminat talep edebilir.	

(* Kurumların sahip olduğu, askeri amaçlarla veya kamusal amaçlarla kullanılan mülkleri; önemli ölçüde iyileştirilmiş mülkleri; ve şu anda yerinden edilmiş mal sahipleri veya yerinden edilmiş mal sahiplerinden satın alanlar tarafından kullanılan mülkleri ifade eder.

8.2.2 Yukarıda özetlenen çözümlerin, sorunla başa çıkmak için genel bir çerçeve oluşturduğunu belirtmek gerekir. Uygulamada takip edilmesi gereken mekanizma ve ilgili prosedürler ile, mülklerle ilgili süreci yönetecek olan **Etkilenmiş Mülklerin Yönetim Kurulu ve Etkilenmiş Mülk Değerlendirme Kurulu**'nun ayrıntılı görev tanımları daha fazla detaylandırılmalıdır. Bu, izlenecek prosedürlerin gerekli görünürlüğünü ve netliğini sağlayacak ve böylece, bu sorunun adil ve hakkaniyetli bir şekilde çözülmesini temin edecektir.

8.2.3 Genel olarak, yerinden edilmiş mal sahiplerinin taleplerinin, mülklerinin "takası" yoluyla mahsuplaştırılması, kamu fonlarından ödeme yapılmasını gerektirmediği için, tercih edilen bir çözüm yöntemidir. Takas koşulları, yerinden edilmiş mal sahipleri arasında bir kez kararlaştırıldıktan sonra, bu süreç, hızlı ve ucuz bir şekilde tamamlanabilecek bir süreçtir. Bu tür takas düzenlemeleri, yerinden edilmiş mal sahipleri arasında gönüllülük esasına göre yapılır ve bir kez tamamlandıktan sonra geri dönülemezdir. Bu takaslar, Etkilenmiş Mülklerin Yönetim Kurulu tarafından otomatik ve mekanik olarak belirlenen değerlerin (aşağıya bakınız) yayınlanmasıyla kolaylaştırılır. Ancak bu değerler, yerinden edilmiş mal sahipleri üzerinde bağlayıcı değildir, ve kendi aralarında eğer isterlerse takasın belirli koşullarını müzakere edebilirler.

8.2.4 Ele alınması gereken bir zorluk, toprak düzenlemesine tabi olan bir bölgede olan, ve iadeye elverişli olan bir etkilenmiş mülk üzerinde "önemli ölçüde inkişafın" yapılmış olması durumudur. Bu durumda, "önemli ölçüde inkişafın" sahibi, yerinden edilmiş mal sahibinin tercihinine bağlı olarak, inkişafın maliyetini veya etkilenmiş malın tapusunu talep edebilir (ikinci durumda, orijinal etkilenmiş malın değerinin ödenmesi ile). Yerinden edilmiş mal sahibi, "önemli ölçüde inkişafı" satın almayı seçerse, "önemli ölçüde inkişafın"ın sahibine ödenmesi gereken "önemli ölçüde inkişaf" değeri, mülk

sahibi tarafından sağlanır. Şu anki yenileme maliyeti “maddi inkişafın” kaç yıllık olduğuna ve şu anki durumuna göre ayarlanır. Bu maliyet, hiçbir koşulda, “önemli ölçüde inkişaf”ın şu anki yenileme maliyetini aşamaz.

8.3 “Çift Bacaklı” bir Değerlendirme Yaklaşımı

8.3.1 Aşağıdaki durumlarda, önerilen “çözümler” temelinde, etkilenmiş mülklerin 20 Temmuz 1974 itibarı ile bir değerlendirmesinin yapılması gerekecektir:

8.3.1.1 İadeye elverişli olmayan ve tazminat ödenmesini gerekli kılacak mülkler.

8.3.1.2 Kısmi iade ve kısmi tazminat için elverişli, ve dolayısıyla, artık iadeye elverişli olmayan bölümü için ödeme yapılmasını gerekli kılacak mülkler.

8.3.1.3 Toprak düzenlemelerine tabi olmayan, ve iade için elverişli olsa da, sahibinin iade değil tazminat talep ettiği mülkler.

8.3.1.4 Toprak düzenlemelerine tabi olmayan, ve iade için elverişli olmayan (örneğin, Larnaka ve Ercan havaalanlarının üzerine inşa edilmiş olduğu arazi) mülkler.

8.3.2 Kıbrıs vatandaşlarını uluslararası anlaşmalardan doğan haklarından, ve özellikle de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurma hakkından mahrum bırakmanın uygunsuz olacağı göz önüne alındığında, “çözüm” sürecine dahil olacak taşınmazların değerinin belirlenmesinde “çift bacaklı” bir yaklaşımın benimsenmesi önerilmektedir.

8.3.3 Daha spesifik olarak, etkilenen her bir mülkün değerinin, başlangıçta, özel olarak oluşturulmuş bir **Etkilenmiş Mülklerin Yönetim Kurulu**'nce (federasyonun bağımsız organlarını bağlayan kurallara benzer kurallar altında işleyen – bkz. Bölüm 4.3) tutarlı bir şekilde uygulanan tek tip ilkeler temelinde, mekanik ve otomatik olarak belirlenmesi önerilmektedir. Önerilen mekanik ve otomatik değerlendirmeler, genel olarak üzerinde anlaşmaya varılmış çözümler kapsamına giren, ve her bir özel durum için belirlenen hüküm ve koşulları karşılayan mülklerle ilgili olarak, yerinden edilmiş mal sahibinden veya onun mirasçılarından bu yönde bir başvuru alınması kaydıyla yapılacaktır. Önerilen mekanik yaklaşım (metodoloji) ve Kıbrıs Tapu Sicili kayıtlarında saklanan verilerin (mülkiyet, konum, büyüklük ve diğer teknik ayrıntılarla ilgili) tam olarak kullanılması, süreci hızlandıracak ve maliyetini belli bir ölçüde tutacaktır. Söz konusu verilerin, genellikle makul ölçüde doğru ve eksiksiz olduğuna inanılmaktadır. Etkilenen kişilerin, bu tür mekanik ve otomatik bir değerlendirme talep etmeleri, ve ilgili verilerin kamuya açıklanması için onay vermeleri için, örneğin sürecin başlatılmasından itibaren 3 aylık bir süreye sahip olmaları gerekmektedir.

8.3.4 **Etkilenmiş Mülklerin Yönetim Kurulu** tarafından kabul edildikten sonra, etkilenen mülklere tahsis edilen mekanik ve otomatik değerler, genel olarak halkın kolayca erişebileceği şekilde (örneğin, internet yoluyla) yayınlanmalı ve böylece, mümkün olan azami işlem hızı ve azami şeffaflık sağlanmalıdır. Etkilenen kişilerin, mekanik ve otomatik değerlemeyi geri dönülemez bir şekilde kabul etmeleri için, örneğin yayın tarihinden itibaren 3 aylık bir ek süreye sahip olmaları gerekir. Mekanik ve otomatik değerlemenin kabul edilmesi durumunda, öngörülen çözüm (tazminatın ödenmesi, mülkiyet devri vb. dahil), örneğin, mekanik ve otomatik değerlendirmenin konusunu oluşturan mülkün mekanik ve otomatik değerlemenin tüm taraflarca kabul edilmesinden itibaren 2 ay içinde gerçekleşmelidir. Böyle bir kabulün belirlenen son tarihe kadar gelmemesi durumunda, mekanik ve otomatik değerlemeyi kabul etme hakkı kaybedilecek, ancak etkilenen taraflar, daha ayrıntılı bir değerlendirme sürecine ve nihayetinde AİHM'e başvurma hakkına sahip olacaklardır.

8.3.5 Etkilenen kişiler tarafından daha ayrıntılı bir değerlendirme sürecinin koşullara daha uygun olacağını kararlaştırılması durumunda, genel çözüm anlaşması kapsamında öngörülen çözümlerden birini talep etmeye hak kazananlar, bir önceki paragrafta atıfta bulunulan mekanik ve otomatik değerlemelerin yayın tarihinden itibaren 3 aylık bir süre içinde, ayrı, özel olarak oluşturulmuş **Etkilenmiş Mülk Değerlendirme Kurulu**'na başvuruda bulunmalıdır. Bu başvuruda,

20 Temmuz 1974 itibariyle mülkün iddia edilen değeri (Euro olarak) belirtilmeli ve talep edilen değerin tam teknik gerekçesi ortaya konmalıdır. Başvuru, **Mülk Değerlendirme Kurulu**'nun başvuruyu inceleme masraflarını karşılamak için 1.000 Euro'luk bir başvuru ücreti ile birlikte sunulmalıdır. Talep edilen değer, **Mülk Değerlendirme Kurulu** tarafından incelenmeli ve kabul edilmeli, veya uygun şekilde ayarlanmalıdır. **Mülk Değerlendirme Kurulu**, Etkilenmiş Mülklerin Yönetimi Kurulu için geçerli olan hüküm ve koşullara uygun olarak oluşturulmalıdır. **Mülk Değerlendirme Kurulu** kararına karşı, etkilenen taraflar, masrafları kendilerine ait olmak üzere AİHM'e başvuru hakkına sahip olacaklardır.

8.3.6 20 Temmuz 1974 tarihi için belirlenen tüm emlak değerleri, 20 Temmuz 1974'ten, üzerinde mutabık kalınan şimdiki bir tarihe kadar olan dönemi kapsayan, örneğin genel fiyat endeksi gibi, mekanik otomatik bir yaklaşım kullanılarak, şimdiki tarihe güncellenmelidir.

[devamı sonraki sayfada]

9 EKONOMİ

9.1 Bir milyonluk nüfusu ile Kıbrıs, dünyanın en küçük ülkelerinden biridir. Küçük boyutu nedeniyle, piyasanın düzgün işleyişi sürekli olarak baltalanmaktadır; ve ülkenin rekabet gücünü korumak sürekli bir teyakkuzda olma durumu gerektirmektedir. Kıbrıs'ın bir ada olması, ve kaçınılmaz olarak dünyanın geri kalanından izole olması, sorunu daha da kötüleştirmektedir. Kıbrıs ekonomisinin rekabet gücünü baltalayan bu nesnel zorluklar, mümkün olduğunca çok sayıda verimlilik kaybını ortadan kaldırılarak telafi edilmelidir. Tekelleri ve oligopolleri sınırlandırmak, gereksiz ve zaman alan bürokratik prosedürlerden kaçınmak, ve teknolojiden en iyi şekilde yararlanmak, üretkenliği ve buna bağlı olarak rekabet gücünü artırmaya yönelik araçlar ve tekniklerdir. Bu, tüm Kıbrıslılar için tatmin edici bir yaşam standardı sağlamak ve sürdürmek için gereklidir. Almanya, Fransa, İspanya ve İtalya gibi büyük ülkelerin, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin gibi daha büyük ülkelerle başarılı şekilde rekabet edebilmek için bir "ortak pazar" yaratma ihtiyacı duydukları düşünüldüğünde, bu anlatılanların geçerliliği açıkça ortaya çıkmaktadır.

9.2 Kıbrıs ekonomisinin başarılı şekilde yönetilmesi, piyasanın düzgün çalışmasını temin etmenin yanı sıra, federal ve oluşturucu devlet güçleri arasında ideal dengeye ulaşılmasını teşvik eden bir siyasi yapıyı gerektirmektedir. Devlet güçlerinin belirleyici bir etkiye sahip olduğu en önemli alanlar şunlardır:

- parasal ve ekonomik istikrar;
- ülkenin altyapısı da dahil, ekonomik kalkınma;
- işsizliğin minimize edilmesi;
- özellikle de kamu güvenliği, sağlık, emeklilik ve eğitim alanlarında sosyal uyumu temin etmek;
- ya vergilendirme ve vergi toplama yoluyla, ya da borçlanma yoluyla izlenen politikaları finanse edecek gerekli kaynakları güvenceye almak.

9.3 Açıkçası, yasama ve genel olarak da, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin düzenleyici çerçevesiyle ilgili tüm konularda - istisnasız olarak - Avrupa Birliği'nin ilgili hükümlerine tam riayet ve uyum gereklidir.

9.4 Özellikle ekonomi ile ilgili konularda, ülke yasa ve tüzüklerinde hedeflenen ademi-merkeziyetçilik düzeyi, her oluşturucu devletin üstlenmiş olduğu yükümlülüklerini ve taahhütlerini yerine getirmek için gerekli kaynakları (vergi ve/veya krediler olarak) elde etme kapasitesi ile uyumlu olmalıdır.

9.5 Tabii ki, borçlanma tavanı federal düzeyde belirlenmelidir, çünkü borç verene aşırı ekonomik bağımlılığın, ve en kötü senaryoda, devlet iflasının, tüm federasyon üzerinde çok ciddi ekonomik ve politik yansımaları olacaktır.

9.6 Vergilerin uygulanması ve tahsili ile ilgili tüm sorumluluğun kurucu devletlere devredilmesi, ciddi bir hata olacaktır, çünkü hem tüm Kıbrıslıların yaşam standartlarının yakınlaştırılması hedefini baltalayacaktır, hem de "vergi rekabeti"ni teşvik etmesi muhtemeldir. "Vergi rekabeti," arzulanan piyasa bozulmalarına, ve buna bağlı olarak, ekonominin rekabet gücünün baltalanmasına yol açacaktır.

10 FEDERAL KIBRIS CUMHURİYETİ'NİN PARA BİRİMİ

10.1 Kıbrıs Merkez Bankası federal bir kuruluştur, ve Avrupa Merkez Bankası tarafından avro bölgesi ülkelerinin merkez bankalarına verilen yetki ve sorumluluklara sahiptir. Kıbrıs Merkez Bankası'nın, Avrupa Merkez Bankası kılavuzlarını takip etme yükümlülüğü vardır. Daha genel olarak, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin merkez bankası olma rolünden doğan görev, yükümlülük ve haklara sahiptir.

10.2 Kıbrıs Merkez Bankası, Avrupa Merkez Bankası'nın onayı ile Federal Hükümet tarafından atanan Banka Başkanı ve Banka Başkan Yardımcısı tarafından yönetilir. Kıbrıs Merkez Bankası Başkanı ve Başkan Yardımcısı, aynı oluşturucu devletteki seçimlerde seçme ve seçilme hakkına sahip kişiler olamaz. Kıbrıs Merkez Bankası'nın idaresi konusu, "Yönetim" başlığı altında da ele alınmaktadır.

10.3 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren tüm finansal kuruluşlar, tüm Euro Bölgesi ülkelerinde yürürlükte olan ortak operasyon ve kontrol kurallarına, ve aynı zamanda, Federal Hükümet düzeyinde öngörülen kurallara tabidir.

11 VERGİLENDİRME

11.1 Federal ve Oluşturucu Devlet Vergilerinin Konulması ve Toplanması

Yukarıdaki düşünceler ışığında, vergilendirme alanında önerilen kurallar şunlardır:

11.1.1 Hem federal hem de oluşturucu devlet vergilerinin konulması ve toplanması sorumluluğu, her bir oluşturucu Devletin Vergi Dairesi'ne aittir. Bu Vergi Daireleri idari özerkliğe sahip olacak, ve faaliyet gösterdiği oluşturucu devletin hükümetine rapor verecektir. Bununla birlikte, her oluşturucu Devlet Vergi Dairesi, faaliyetlerini yönetecek olan federal düzenlemelere uymakla yükümlü olacaktır.

11.1.2 Kuzey Kıbrıs Vergi Dairesi ve Güney Kıbrıs Vergi Dairesi'nin yanı sıra, aşağıdaki işlevlerin sorumluluğunu üstlenecek olan Federal bir Vergi Dairesi olacaktır:

- 11.1.21 Oluşturucu Devlet Vergi Daireleri'nin genel koordinasyonu;
- 11.1.22 Çifte vergilendirmeyi önlemeye yönelik uluslararası anlaşmaların müzakere edilmesi ve imzalanması gibi, Vergi Dairesi'nin uluslararası çalışmalarının yönetimi;
- 11.1.23 Uygulamada tespit edilen sorunları ortadan kaldırmak için yeni federal vergi düzenlemelerinin hazırlanması veya mevcutların değiştirilmesi;
- 11.1.24 Sistemin işletiminin geliştirilmesi için bilgisayar sistemleri ve formlarının tasarımı ve uygulanması;
- 11.1.25 Eğitim, zor vergilerin ele alınması, personelin geçici olarak görevlendirilmesi vb. gibi konularında Devlet Vergi Dairesi'ne destek vermek;
- 11.1.26 Oluşturucu Devlet Vergi Dairelerinin güvenilir ve düzgün çalıştığından emin olmak için iç denetimler yapmak.

11.2 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nde Toplanan Vergiler

11.2.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nde toplanan vergiler, "federal" ve "oluşturucu devlet" vergileridir. Federal vergiler şunlardır:

- Gelir vergisi (kişisel ve kurumsal).
- Faiz, fikri mülkiyet hakları ve dağıtılan temettüer üzerinden alınan vergiler.
- Katma Değer Vergisi (KDV).
- Motorlu Taşıtlar Vergisi.

11.2.2 Oluşturucu Devlet vergileri şunlardır:

- Taşınmazların tasfiyesinden elde edilen sermaye kazançları üzerinden alınan vergi de dahil olmak üzere, emlak vergileri (eğer alınıyorsa).
- Belediye vergileri.

11.2.3 Federal vergilerin alınması için önerilen oranlar aşağıdaki gibidir:

- Kurumlar vergisi: 15%.
 - Dağıtılan temettüler üzerinden kesilen vergi: 15%.
 - Faiz geliri ve fikri mülkiyet hakları üzerinden alınan stopaj vergisi: 15%.
 - Kişisel gelir vergisi:

Gelir grubu -	€20,000'ya kadar	0% *
	€20,001'den €30,000'e	10% *
	€30,001'den €50,000'e	20% *
	€50,001'den fazla	29% *
- (*) Belirlenen grup için uygulanabilir olan vergi oranı.
- Katma değer vergisi (KDV): Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen aralıkta Federal Hükümet tarafından kabul edilen oranlarda.
 - Motorlu taşıtlar vergisi: Federal Hükümet tarafından belirlenen oranlarda.

11.2.4 Oluşturucu devlet vergi oranları, oluşturucu devlet hükümetlerince belirlenir.

11.2.5 Federal ve oluşturucu devlet vergilerinin oranları, genel olarak öngörüldüğü şekilde, gerekli mevzuatın çıkarılmasıyla değiştirilebilir.

11.3 Vergilendirmenin Yansıması

11.3.1 Vergilendirme oranı, vergilendirilebilir gelirin kaynağına göre aşağıdaki gibi belirlenir:

<u>Gelir tipi</u>	<u>Vergilendiren devlet</u>
Ücretli hizmetler için primler	Hizmetlerin verildiği yer
Profesyonel hizmetler için primler	Hizmetlerin verildiği yer
Ticari veya tarımsal bir faaliyetten elde edilen kar	Faaliyetin gerçekleştiği yer
Emeklilik	Hakkın doğduğu yer
Kira geliri	Kiralanan mülkün bulunduğu yer
Faiz geliri	Faiz hakkının doğduğu yer
Temettüler	Şirketin etkin yönetiminin bulunduğu yer
Diğer kişisel gelirler	Mükellefin daimi vergi ikametgahının bulunduğu yer
Şirket karları	Kârın elde edildiği yer

(Şirketin veya tüccarın veya profesyonel hizmet sağlayıcısının, Federasyonun her iki oluşturucu devletinde de ticari veya mesleki faaliyette bulunması durumunda, her bir ayrı faaliyetten elde edilen toplam kâr, her bir oluşturucu devlette elde edilen brüt gelirler bazında iki oluşturucu devlete dağıtılır).

11.3.2 Kıbrıs dışından elde edilen kazançlar ve diğer gelir türleri, hükümleri tüm ülkede geçerli olan, yürürlükteki çifte vergilendirme anlaşmalarının ilgili hükümleri temelinde, mükellefin daimi vergi ikametgahının bulunduğu ülkede vergilendirilir. [Kuzey Kıbrıs ile Türkiye arasındaki mevcut çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması, tüm Kıbrıs'ı kapsayacak şekilde genişletilecektir].

11.3.3 Bir vergi mükellefinin her iki oluşturucu devletten kaynaklanan bir geliri varsa, her iki oluşturucu devletin vergi siciline kaydolması, ve vergi açısından daimi olarak ikamet ettiği devletin net şekilde ortaya konması gerekir. Daimi vergi ikametgahının bulunduğu oluşturucu devlette sunduğu vergi beyannamesinde, tüm dünyadaki tüm kaynaklardan elde ettiği geliri beyan etmesi gerekirken, diğer oluşturucu devletteki vergi beyannamesinde, yalnızca o devlette vergilendirilen

gelirini beyan etmesi gerekir. Vergi mükellefinin toplam gelirini vergilendiren oluşturucu devletin, diğer oluşturucu devlette beyan edilen gelir üzerinden alınan vergileri mahsup etmesi gerekir.

11.3.4 Ayrıca, bir oluşturucu devlette KDV'ye tabi bir şirketin, diğer oluşturucu devlette KDV'ye tabi bir işletmeye yaptđđ satışlara KDV'nin uygulanması amacıyla, Avrupa Birliği'nin topluluk içi sınır ötesi işlemleri düzenleyen hükümleri uygulanır.

11.3.5 Son olarak, haksız rekabet koşulları yaratmamak için, sistematik olarak yürütölen ve kâr elde etmeyi amaçlayan tüm faaliyetler, kârın elde edildiđđ devlette vergilendirilir. Bu, ana amaçları kâr elde etmek olmayan kuruluşlar için de geçerlidir.

11.4 Toplanan Vergilerin Dağıtılması

11.4.1 Toplanan vergiler, federal ve oluşturucu devlet bütçelerine ařađđdaki gibi paylaştırılır (**alıntılanan rakamlar, nicelik testine tabi oldukları için gösterge niteliğindedir**):

<u>Gelir tipi</u>	<u>Avrupa Birliği</u>	<u>Bütçe</u>		<u>Diğer Devlet</u>
		<u>Federal hükümet</u>	<u>Vergilendiren Devlet</u>	
Kurumlar vergisi	0%	10%	80%	10%*
Dağıtılan temettöler üzerinden kesilen vergi	0%	10%	80%	10%*
Faiz geliri ve fikri mülkiyet hakları üzerinden alınan stopaj vergisi	0%	10%	80%	10%*
Kişisel gelir vergisi	0%	10%	80%	10%*
Katma değer vergisi (KDV)	0.3%	9.7%	80%	10%*
Motorlu taşıtlar vergisi	0%	10%	80%	10%*
İthalat vergileri (üçüncü ülke ithalatları)	75%	15%	10%	0%
Kıbrıs'ın AB'ye katkısı (mükellefiyet)	--	--	**	**

(*) "Diğer Devlet"te daimi olarak ikamet edenlerin, bir önceki takvim yılındaki kişi başına milli gelirinin, "Vergiye Alan Devlet"te daimi olarak ikamet edenlerin aynı yıldaki kişi başına milli gelirinin %80'inden az olması şartıyla. Aksi takdirde, bu "katkı" sıfıra indirilir.

(**) Bu ücret, her bir oluşturucu devlet tarafından ödenir ve her devletin gayri safi milli geliri ve Avrupa Birliği tarafından belirlenen katkı yüzdesi temelinde hesaplanır.

11.4.2 Her bir oluşturucu devlete dağıtılan vergiler, o oluşturucu devlet tarafından fiilen toplanan vergilerle örtüşmeyebilir. Bu uyumsuzluk, Kıbrıs Cumhuriyeti Federal Vergi Dairesi ile Oluşturucu Devlet Vergi Daireleri arasındaki gerekli takas beyanları ile aylık olarak ortadan kaldırılır.

12 DEVLET FONLARINA KATKI

12.0.1 Koyulan ve toplanan vergilere ek olarak, en azından teoride, sağlık hizmetleri, emekli maaşları (emeklilik, malullük vb.) çeşitli sosyal uyum yardımları (işsizlik, konut vb.) ve kamu hizmetleri (kanalizasyon toplama, çöp toplama, su temini, sokak aydınlatması, kamusal alanların temizliği ve bakımı vb.) gibi çeşitli kamu hizmetlerinin ve ödeneklerinin sağlanması maliyetini karşılayan çeşitli "katkılar" da devreye konmakta ve toplanmaktadır.

12.1 Tıbbi Yardım

12.1.1 Nispeten yakın geçmişte, Güney Kıbrıs'ta bir Genel Sağlık Sistemi (GeSY) kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. Proje henüz ömrünün ilk aşamasındadır ve başarısını değerlendirmek için henüz çok erkendir. Sistemin faydalanıcıları, Güney Devleti'nde daimi olarak ikamet eden kişilerin tümüdür. Sistemin finansmanı ařađđdaki tabloda listelenen zorunlu katkılarla güvence altına alınmaktadır. Sistem halihazırda ciddi işletme açıkları yaratmıştır, ancak bu - en azından kısmen - koronavirüs pandemisine bağlı olabilir.

<u>Katkıda bulunanların Kategorisi</u>	<u>Katkı (%)</u>	<u>Miktar Belirleme Tabanı</u>
Maaşlı kişiler (özel sektör ve kamu sektörü)	2,65%	Maaş geliri üzerinden
İşverenler (işveren olarak Devlet de dahil)	2,90%	Maaş maliyeti üzerinden
Subaylar	2,65%	Elde edilen gelir üzerinden
Subaylara verilen ödüllerin ödeyenleri	2,90%	Subayların maliyeti üzerinden
Emekliler	2,65%	Emeklilik hakkı üzerinden
Kira, temettü ve faiz geliri alanlar	2,65%	Kira, temettü ve faiz geliri üzerinden
Serbest meslek sahipleri	4,00%	Serbest meslek sahiplerinin gelirleri üzerinden
Devlet	4,70%	Maaşlı ve serbest meslek sahibi kişilerin, memurların ve emekli maaşlarının kazançları üzerinden

Gerçek bir kişinin, katkı ödemelerinin bağlı olduğu maksimum toplam yıllık kazancı 180,000 Euro'dur.

12.1.2 Güney Devletindeki GeSY'nin henüz deneysel bir aşamada olduğu göz önüne alındığında, bu konuyla ilgili geçiş düzenlemesi belki de şu şekilde olmalıdır: farklı bir düzenleme yapılana kadar, GeSY sisteminin tüm maliyetini Güney Devlet Bütçesine yüklemek, ve buna paralel olarak, toplanan tüm katkıları aynı Bütçeye aktarmak, ve GeSY açıklarının kapatılması yükümlülüğünü bu bütçeye bırakmak. GeSY katkılarına tabi gelir elde eden Kuzey Devleti'nde daimi ikamet eden kişileri, ilgili katkı paylarını ödeme yükümlülüğünden muaf tutmak (tıbbi ihtiyaçlarının karşılanması hakkını kaybetmeleri ile sonuçlanır) ve onlara, Güney Devleti dışından elde ettikleri gelirlerle ilgili olarak ek katkı payı ödeyerek GeSY sistemine dahil olmak opsiyonunu vermek (böylece Güney Devleti'nde daimi olarak ikamet ediyor olsalardı sahip olacakları tüm haklara sahip olacaklardır).

12.1.3 Kuzey Kıbrıs'ta şu anda sosyal sigorta numarası olan herkese, onların eşlerine ve çocuklarına hizmet sunan bir kamu sağlık sistemi bulunmaktadır. Kamu hastanelerinin kaza ve acil servislerinden herkes ücretsiz yararlanabilmektedir. Primli sosyal sigorta sistemi, emeklilik maaşları ve diğer bazı ödeneklerini karşılamaktadır.

12.2 Emeklilik

12.2.1 Her iki oluşturucu devletin de emeklilik yardımlarının miktarı, ödeme koşulları ve ödeme prosedürleriyle ilgili kendi kuralları vardır. Bu kurallar yürürlükte kalacaktır, ancak Avrupa Birliği'nin birden fazla üye ülkesinde emeklilik haklarının ortaya çıktığı durumlarda, emekli maaşlarının miktarını ve ödenmesini düzenleyen kuralları da geçerli olmalıdır. Yani, emeklilik haklarının ödenmesi, emeklilik hakkının tahakkuk ettiği her bir oluşturucu devlet tarafından AB Tüzüğü 883/04 ve 987/09 uyarınca ayrı ayrı yapılacaktır. Sosyal güvenlik alanındaki mevcut devletlerarası sözleşmeler, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarında geçerli ve uygulanabilir olacaktır. Aynı zamanda, Türkiye ile de benzer bir anlaşmanın bir an önce yapılması gerekmektedir.

12.3 Sosyal Uyumlaştırma Yardımı

12.3.1 Sağlanan sosyal uyum yardımları, zaman içinde değişen mevcut koşullara bağlı olarak çeşitlidir ve zamanla farklılık gösterebilir. Sosyal güvenlik katkı payları ile her bir devletin sağladığı yardımlar bir bütün olarak uyumlu olmadığı için, bu sorunun çözümünde, sağlık konusunda benimsenen yaklaşıma benzer bir düzenlemeye gidilebilir. Yani, Kuzey Devleti sakinleri, ilgili katkı

paylarını ödeme yükümlülüğünden muaf tutulabilir (bu, sosyal uyum yardımı alma hakkının kaybıyla sonuçlanır) veya Güney Devleti dışındaki kaynaklardan elde ettikleri gelirlerine göre ek katkı payı ödeyerek sisteme katılabilirler (bunun sonucu olarak, eğer Güney Devletinin daimi sakinleri olsalardı sahip olacakları tüm haklara sahip olacaklardır).

12.4 Kamu Hizmet Kurumları

12.4.1 Kamu hizmet kurumlarının sunduğu hizmetler yerel niteliktedir ve genellikle belediye veya toplum yetkilileri tarafından sağlanır. Bu konular, münhasıran her bir oluşturucu devlette ikamet edenleri ilgilendirdiği için, her bir Oluşturucu Devletin hükümetleri tarafından düzenlenir. Tabii ki, bu kural, örneğin Lefkoşa'nın kanalizasyon sistemi gibi belirli projelerin ortak şekilde ele alınması için iş birliği olasılığını dışlamaz.

[devamı sonraki sayfada]

13 KIBRIS'IN AÇIK DENİZLERİNDEKİ SERVETİNİN YÖNETİMİ

13.1 KIBRIS'IN AÇIK DENİZLERİNDEKİ ZENGİNLİĞİNİN YÖNETİMİ

13.1.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin açık deniz zenginliğinin yönetimi, on bir üyeli bağımsız bir organ olan "**Kıbrıs Açık Deniz Servet Yönetimi Kurulu**"nun sorumluluğundadır. Bu kurul, Federal Bakanlar Kurulu'nunkine benzer bir şekilde atanır ve çalışır. Kurul, kamu hukukuna tabi bağımsız bir tüzel kişidir. On bir kurul üyesi, iki oluşturucu devletin başkanları arasındaki istişareler sonucunda beş yıllık bir süre için (ikinci bir beş yıllık süre için yenilenebilir) seçilir. Kurul üyelerinin yedisi Güney Devletinde seçme ve seçilme hakkına, dördü ise Kuzey Devletinde seçme ve seçilme hakkına sahip kişilerden oluşur. Oluşturucu devlet başkanları arasında anlaşma sağlanamaması durumunda, her biri başkanı olduğu devlet için Kurul üyelerini atar. Kurul üyelerinin atanması, Temsilciler Meclisi'nin salt çoğunluğunun onayına tabidir.

13.1.2 Kurul Başkanı ve Başkan Yardımcısı, aynı Devlette oy kullanma ve seçilme hakkına sahip olmayan kişiler olmak kaydıyla Kurul üyelerinin salt çoğunluğu ile seçilir. Kuzey Devletinden mi yoksa Güney Devletinden mi geldiklerine bağlı olarak, sırasıyla 18 ve 42 aylık dönemler için Kurul başkanı ve başkan yardımcısı olarak görev yaparlar. Kıbrıs Açık Deniz Servet Yönetimi Kurulu'nun kararları, her iki oluşturucu devletin üyelerinden en az 1 (bir) olumlu oy alınması şartıyla, hazır bulunanların basit çoğunluğu ile alınır. Eşitlik halinde, konu bir sonraki Yönetim Kurulu toplantısına bırakılır. Eşitlik orada da devam ederse, bu, oylama sürecine konu olan kararın reddi olarak kabul edilir.

13.1.3 Kurul üyelerinin ücret ve diğer ödenekleri Federal Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir ve Kurulun yeterli geliri olması halinde Kurul bütçesinden, aksi takdirde, Kıbrıs Cumhuriyeti Federal Bütçesinden tahsil edilir. Kurul'un tüm üyeleri, atamalarını kabul etmeleri halinde, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tüm üst düzey yetkilileri gibi, yıllık malvarlığı beyanı ve ilgili varlığın kaynağı ve uygulaması beyanı sunmakla yükümlüdür.

13.1.4 Kıbrıs Açık Deniz Servet Yönetimi Kurulu, genel olarak kurumsal mevzuatta öngörüldüğü şekilde, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları temelinde finansal tabloların hızlı bir şekilde hazırlanmasını ve yayınlanmasını sağlamakla yükümlüdür. Mali tabloların, Kurul'un atandığı tarihte ve aynı şekilde, beş yıllık bir süre için atanan yeminli bir mali müşavir tarafından denetlenmesi gerekir. Mali müşavirin beş yıllık görev süresi yenilenebilir değildir.

13.2 Açık Denizlerdeki Zenginliklerle İlgili Faaliyetlerden "Arta Kalan" Miktarın Dağıtılması

Kıbrıs'ın açık deniz zenginliğinin işletilmesinden elde edilen dağıtılabılır kârlar aşağıdaki gibi dağıtılacaktır:

13.2.1 Kıbrıs'ın açık deniz zenginliğinin işletilmesi için Kurul tarafından gerekli görülen miktarlar "Yatırım Rezervlerine" aktarılacaktır.

13.2.2 Kurul tarafından gelecekteki riskleri karşılamak için gerekli görülen (bunun için bir muhasebe kuralına gerek yoktur) tutarlar, "Gelecekteki Olası Riskler için Genel Rezerv"e aktarılır.

13.2.3 Dağıtılabilecek geriye kalan kazançlar aşağıdaki şekilde dağıtılacaktır: %50 Federal Bütçeye ve %50 iki Oluşturucu Devletin Bütçesine. Oluşturucu Devletlere kalacak olan miktar, her bir oluşturucu devlette daimi ikametgahı bulunan kişilerin oranı temelinde olacaktır. Ancak bir önceki yılda, her bir oluşturucu devletin nüfusunun kişi başına düşen ortalama gayri safi milli geliri, diğer oluşturucu devletinkinin %80'inden daha az olmamalıdır. Aksi takdirde, yukarıda belirtilen ekonomik dengesizlik devam ettiği sürece, toplam dağıtılan miktarın %5'ine denk gelen ek bir yüzdelik, ekonomik olarak zayıf olan Devlete bırakılır (Federal Bütçenin kaybı pahasına),

13.3 Kıbrıs'ın Açık Denizlerdeki Zenginliğinden Ticari Olarak Faydalanma

13.3.1 Kıbrıs'ın açık deniz zenginliklerinden ticari olarak faydalanılmasının planlanmasında izlenecek genel kural, pazar odaklı olması olmalıdır; genel amaç, ortaya çıkan uzun vadeli faydayı Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tüm vatandaşları lehine en üst düzeye çıkarmaktır.

13.4 Deniz Sınırı Anlaşmazlıklarının Çözülmesi

13.4.1 Federal Hükümet'in önceliği, Kıbrıs ve Türkiye arasında, Münhasır Ekonomik Bölgelerinin (MEB) ve Kıta Sahanelerinin belirlenmesine ilişkin tüm çözüm bekleyen meselelerin çözümüdür. Enerji sektöründeki hızlı uluslararası gelişmeler ve özellikle de, halihazırda haritalandırılmış olan, fosilden yeşil enerji kaynaklarına geçiş, daha fazla vakit kaybetmeden tüm komşu ülkelerle işbirliği içinde Kıbrıs doğal gaz yataklarından ticari olarak yararlanmayı zorunlu kılmaktadır. Bu öncelikli hedef ve tüm Doğu Akdeniz ülkeleri arasında yüksek düzeyde bir işbirliğine ulaşma genel amacı göz önünde bulundurularak, Kıbrıs ve Türkiye arasındaki sınır anlaşmazlığının derhal çözüme kavuşturulması için uzun tahkim prosedürlerine başvurma ihtiyacı doğmadan, bir uzlaşma zeminine varılmalıdır. Böyle bir düzenleme, Türkiye'nin küresel enerji haritasının yeniden yapılandırılmasına aktif katılım yolunu geniş ölçüde açacaktır.

14 EĞİTİM & KÜLTÜR

14.1 Kıbrıs'ın Kültürel Çeşitliliğinin Tanınması

14.1.1 Bu belgede daha önce de bahsedildiği gibi, ilk ve orta öğretim düzeyindeki devlet okullarının Kuzey Devletinde Türk merkezli, ve Güney Devletinde Yunan merkezli bir yönelime sahip olacağı kabul edilse de, okul müfredatının "omurgası" (toplamın yaklaşık %50'si) federal düzeyde belirlenecektir. Hiçbir koşulda etnik veya dini nefretin teşvik edilmesine, veya bir kültürel geleneğin öneminin, bir diğeri lehine küçümsenmesi teşebbüsüne izin verilmeyecektir. Aksine, Kıbrıs genelinde devlet okullarının temel amacı, her iki Kıbrıs toplumunun kültürel zenginliğini teşvik etmek ve çeşitliliğe saygı ve hoşgörü ile, ülkenin anayasasının izin verdiği çerçevede her vatandaşın kendi seçimlerini yapma hakkının tanınmasını sağlamak olmalıdır.

14.1.2 Her bir Oluşturucu Devlet, diğer Oluşturucu Devlette, masrafları kendisine ait olmak üzere ve kendi gözetimi altında, ilk ve orta dereceli okullar kurma hakkına sahip olacaktır. Bu okullara, diğer Kurucu Devlette seçme ve seçilme hakkına sahip kişilerin çocukları özgürce katılma hakkına sahip olacaktır.

14.2 Kıbrıs'ın Tarihi ve Kültürel Eserlerinin Saptanması ve Bakımı

14.2.1 Kıbrıs'ın tarihi ve kültürel anıtları tüm Kıbrıslıların ortak mirasını oluşturmaktadır. Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tarihi ve kültürel anıtlarını tanıtmaya yükümlülüğü, öncelikle o tarihi veya kültürel anıtın bulunduğu coğrafi bölgenin Devlet Hükümeti'nindir. Ancak dini anıtlar - hem kullanım hem tanıtım amaçlı, hem de koruma amaçlı - ilgili dini kurum sorumluluğu altındadır. Bununla birlikte, gerek büyük miktardaki bakım masrafları nedeniyle gerekse başka herhangi bir nedenle, belirli tarihi ve kültürel anıtların (belirli bir süre veya tamamen uzun vadeli olarak) bakım sorumluluğunun (karşılıklı anlaşma ile) bir Devletten diğer Devlete veya Federal Hükümete tahsis edilmesi mümkün olacaktır. Tahsis, Federal Hükümet düzeyinde karşılıklı istişare ve karar sonucunda gerçekleşecektir.

14.3 Devlet Televizyonu ve Devlet Radyosu

14.3.1 Her Devlet, ülke çapında, diğer Oluşturucu Devletin dilinde veya bu dilde altyazılı olan "karma" içerikli programlar yayınlayan en az bir televizyon ve en az bir radyo kanalına sahip olmak zorundadır. Tüm devlet yayınları objektif olmalı ve her türlü ayrımcılığın veya nefretin teşvik

edilmesinden kaçınılmalıdır. Devlet yayıncılığı yapan kuruluşlar arasındaki iş birliği, özellikle gereksiz maliyetlerden tasarruf etmek amacıyla, hem mümkün hem de arzu edilen bir şeydir.

15 DEVLET SEMBOLLERİ

15.1 Devletin Marşı

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Devlet Marşı aşağıdaki gibidir:

Anthem.mp3

Ve Federasyonun bütününde kullanılır.

Marşın dizeleri (Türkçe) şöyledir:

*Dostluk ve barışın ülkesi,
Sevinçli Kıbrıs.
Tarihin küresel kavşağı,
Uygarıklar beşiği.
Umut ve ilerlemenin ülkesi,
Yaratıcı Kıbrıs.
Sonsuz ilham kaynağı,
Deniz ve güneşin ülkesi.*

15.2 Devletın Bayrakları

15.2.1 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bayrakları aşağıdaki gibidir:

Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bayrağı

Kuzey Devletinin bayrağı

Güney Devletinin bayrağı

15.2.2 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti bayrağı, Devlet bayrağı (Devletin mevcudiyeti durumunda) ve Avrupa Birliği bayrağı, tüm ülkedeki tüm kamu binalarında sergilenmelidir. Ülkede başka bir bayrağın yükseltilmesine veya başka bir şekilde sergilenmesine izin verilmez. İstisnai olarak, başka bir ülke veya devletin bayrağı, söz konusu yabancı ülke veya devletin yasal olarak akredite ve yerleşik bir temsilcisinin bulunduğu bir yerde yükseltilebilir veya sergilenebilir. Yabancı devlet adamlarının veya diğer seçkin kişilerin ziyaretleri sırasında, veya çok uluslu bir karakter ve içerikteki organizasyonlarda da yabancı bayraklar gösterilebilir.

15.3 Kıbrıs'ın Coğrafi Adı ve Uluslararası Kısa Adı

15.3.1 Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin coğrafi adı ΚΥΠΡΟΣ veya KIBRIS veya CYPRUS'tur, Kıbrıs'ın uluslararası kısaltması «CY»dir ve ülkenin coğrafi adının aşağıda belirtilen dillerdeki karşılığı aşağıdaki gibidir:

Afrikaıca	Sıprus	Arapça	قبرص	Katalanca	Xıpre	Hollandaca	Bakımı
Arnavutça	Qiproja	Belarusça	Кіпр	Çekçe	Kypr	Estonca	Küpros
		Bulgarca	Кипър	Danimarkaca	Cyperm	Farsça	قبرس

Fince	Kypros	Endonezce	Siprus	Norveççe	Kypros	İspanyolca	Chipre
Fransızca	Chypre	İrlandaca	An Chipir	Polonyaca	Сypr	Swahilice	Kupro
Galiçyaca	Chipre	İtalyanca	Cipro	Portekizce	Chipre	İsveççe	Cyperm
Almanca	Zypern	Japonca	キプロス	Romence	Cipru	Tagalog	Tsipre
İbranice	קפריסין	Korece	키프로스	Rusça	Кипр	Tayca	ประเทศไทย
Hintçe	साइप्रस	Letonca	Kipra	Slavca	Кипар	Ukraynaca	Кіпр
Macarca	Ciprus	Litvanca	Kipras	Slovakça	Bakımı		
İzlandaca	Kýpur	Mandarin	賽普勒斯	Slovenca	Ciper		

15.4 Yer İsimleri

15.4.1 Kuzey Kıbrıs'ta olduğu gibi Güney Kıbrıs'ta da kullanılan yer adları, 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında kullanılmakta olan yer adları olmaya devam edecektir. Bununla birlikte, oluşturucu Devlet Hükümetleri bu geleneksel yer isimlerine, kulağa Türkçe veya Yunanca gelen bir ekleme yapma hakkına sahip olacaktır. Ancak Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tüm resmi belgelerinde, işaretlerinde vb. her iki ismin de kullanılması şarttır.

* * * * *

© *Doğu Akdeniz Düşünce Kuruluşu tarafından derlenmiş ve yayınlanmıştır*

AVRUPA MEVZUATINDAN SAPMALAR

16.1 Yunanistan vatandaşlığına sahip olan Avrupa Birliği yurttaşlarının ve Türkiye'nin gelecekte Avrupa Birliği'ne katılması durumunda, Türk vatandaşlığına sahip olan Avrupa Birliği yurttaşlarının Federal Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarında yerleşme özgürlüğü, yıllık kümülatif bazda ölçülen 4'e 1 oranı ile sınırlıdır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımına kadar, yukarıda belirtilen oran ve benzeri kısıtlamalar, Yunan vatandaşlığına sahip olanlar ile Türk vatandaşlığına sahip kişiler için de geçerli olacaktır. İlgili başvuruyu sunmaları durumunda, bu kişilere, Avrupa Birliği tarafından, Birliğe üye bir ülkeye yerleşmek isteyen yabancılara daimi oturma izni verilmesine ilişkin genel şartların yerine getirilmesi şartıyla, Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nde kalıcı olarak yerleşme imkanı tanınacaktır. Genel uygulanabilir kurallardan bu sapmanın uygulanabilmesi için Kıbrıs'ta yerleşmiş olan Yunan vatandaşları ile Kıbrıs'ta doğmuş ve halihazırda Kıbrıs'ta en az 15 yıldır yaşıyor olan (kalıcı ikamet izinleri ile) ve Kıbrıs'ta doğmamış ancak 25 yıldır Kıbrıs'ta yaşıyor olan (daimi ikamet ile) Türk vatandaşları, yukarıdaki kısıtlamadan muaf tutulacaklardır. Bu muafiyet kapsamındaki Türk vatandaşlarının sayısının, bakmakla yükümlü oldukları kişilerle birlikte 65.000 olduğu tahmin edilmektedir.

16.2 Bu Anlaşmanın uygulanması sırasında, Kıbrıs vatandaşlığına sahip olan ve Kuzey Devletinde daimi ikametgahı olan kişilerin mesleki niteliklerinin tanınması, Avrupa Birliği'nin ilgili Kılavuz İlkelerinin hükümlerine tabi olmayacaktır. Ancak etkilenen meslek sahiplerinin, 31 Aralık 2020 tarihinde mesleklerini icra etmek için yerel bir lisansa sahip olmaları gerekmektedir. Önceki paragraftaki sapma temelinde, aynı sapma, (bu Anlaşmanın uygulanması sırasında) Kıbrıs'ta kalıcı yerleşme hakkını kazanacak Türk vatandaşları için de geçerli olacaktır.

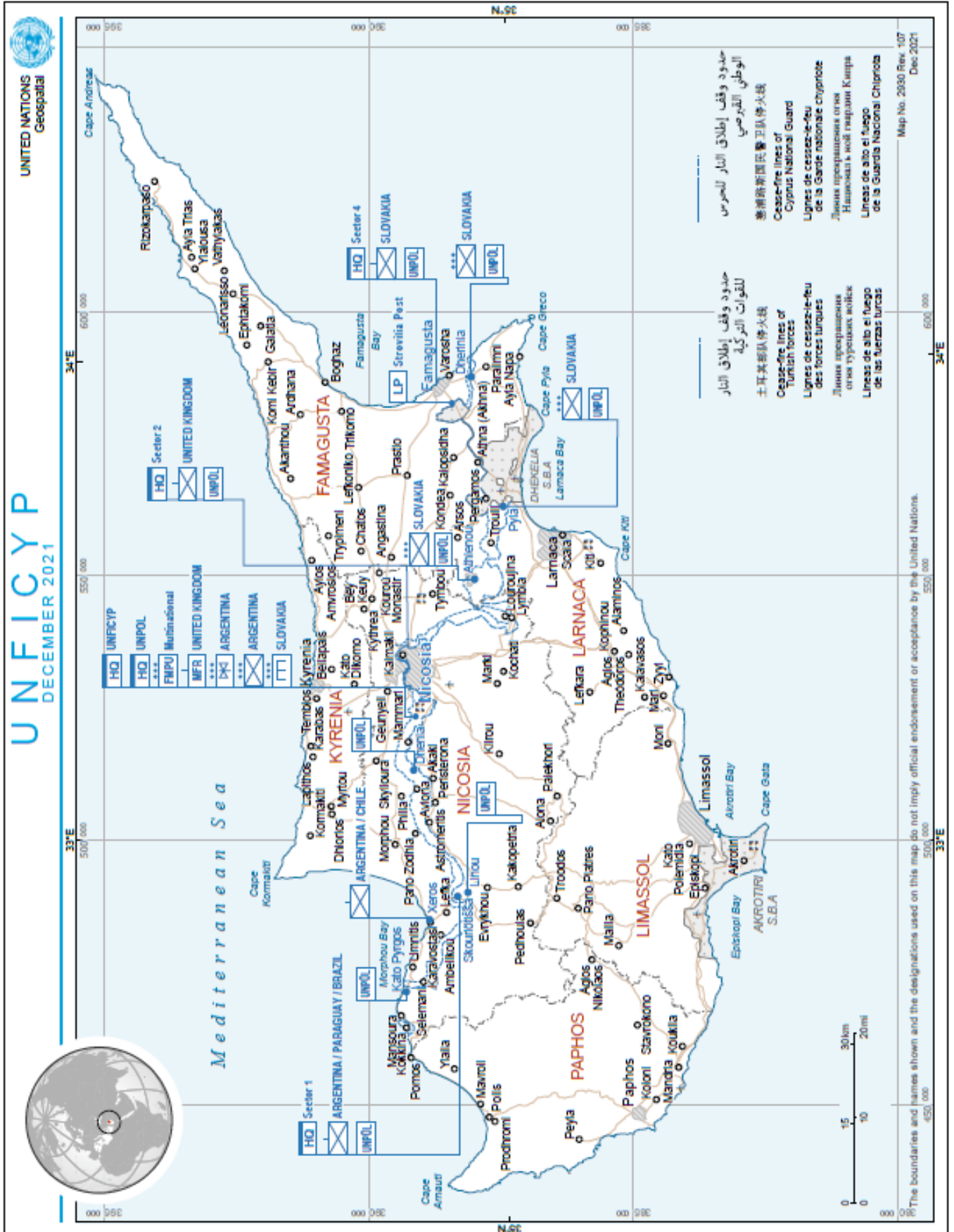
17 EK 2

SEÇİM SONUÇLARININ AĞIRLIĞININ HESAPLANMASI ÖRNEĞİ (rakamlar varsayımsaldır)

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri	Senaryo 1			Senaryo 2			Senaryo 3		
	700,000	300,000	1,000,000	700,000	300,000	1,000,000	700,000	300,000	1,000,000
Kayıtlı Seçmenler	700,000	300,000	1,000,000	700,000	300,000	1,000,000	700,000	300,000	1,000,000
	Güney	Kuzey	Toplam	Güney	Kuzey	Toplam	Güney	Kuzey	Toplam
Kuzey-Güney Oranı	70%	30%	100%	70%	30%	100%	70%	30%	100%
Oy Vermeyenler	-210,000	-84,000	-294,000	-280,000	-84,000	-364,000	-210,000	-150,000	-360,000
Oy Vermeyenler %	-30.0%	-28.0%	-29.4%	-40.0%	-28.0%	-36.4%	-30.0%	-50.0%	-36.0%
Kullanılan Toplam Oy	490,000	216,000	706,000	420,000	216,000	636,000	490,000	150,000	640,000
Geçersiz	-650	-250	-900	-650	-250	-900	-650	-250	-900
Geçersiz %	-0.13%	-0.12%	-0.25%	-0.15%	-0.12%	-0.27%	-0.13%	-0.17%	-0.30%
Toplam Geçerli Oy	489,350	215,750	705,100	419,350	215,750	635,100	489,350	149,750	639,100
Toplam üzerindeki Yüzdeler	69.4%	30.6%	100.0%	66.0%	34.0%	100.0%	76.6%	23.4%	100.0%
SAYILAN OYLAR									
A İttifakı	200,001	50,000	250,001	175,000	50,000	225,000	75,000	50,000	125,000
B İttifakı	149,999	100,000	249,999	160,000	100,000	260,000	60,000	99,750	159,750
C İttifakı	139,350	65,750	205,100	84,350	65,750	150,100	354,350	0	354,350
	489,350	215,750	705,100	419,350	215,750	635,100	489,350	149,750	639,100
	69.4%	30.6%	100.0%	66.0%	34.0%	100.0%	76.6%	23.4%	100.0%
AĞIRLIKLIL OYLAR									
A İttifakı	175,001	50,000	225,001	157,500	50,000	207,500	75,000	37,500	112,500
B İttifakı	149,999	75,000	224,999	160,000	78,000	238,000	60,000	47,925	107,925
C İttifakı	139,350	61,530	200,880	84,350	45,030	129,380	248,045	0	248,045
	464,350	186,530	650,879	401,850	173,030	574,880	383,045	85,425	468,470
	71.3%	28.7%	100.0%	69.9%	30.1%	100.0%	81.8%	18.2%	100.0%
	Giriş Verileri								
Temsilciler Meclisi	Kazanan İttifak								
	Senaryo 1			Senaryo 2			Senaryo 3		
Kayıtlı Seçmen	700,000	300,000	1,000,000	800,000	300,000	1,100,000	800,000	175,000	975,000
	Güney	Kuzey	Toplam	Güney	Kuzey	Toplam	Güney	Kuzey	Toplam
Kuzey-Güney Oranı	70%	30%	100%	73%	27%	100%	82%	18%	100%
Sandalye	34	14	48	35	13	48	38	10	48
Her Seçim Bölgesi için Seçmen Sayısı	100,000	100,000		100,000	100,000		100,000	100,000	
Seçim Bölgeleri	7	3	10	8	3	11	8	2	10
Her Seçim Bölgesine ayrılan Sandalye	4	4	40	4	4	44	4	5	42
Dağıtılmamış sandalye	6	2	8	3	1	4	6	0	6
Meclis Başkanı (dönüşümü)	A İttifakı MVleri			B İttifakı MVleri			B & C İttifakı MVleri		
Senato (Üst Meclis)									
Sandalye	24	24	48	24	24	48	24	24	48
Seçim Bölgeleri	7	3	10	8	3	11	8	2	10
Her Seçim Bölgesine ayrılan sandalye s	3	8	45	3	8	48	3	12	48
Dağıtılmamış sandalye	3	0	3	0	0	0	0	0	0
Meclis Başkanı (dönüşümü)	A İttifakı Senatörleri			B İttifakı Senatörleri			B & C İttifakı Senatörleri		

Ağırlıklı oy sistemi, arzu edilen fakat çatışan hedefler arasında bir denge kurmaya çalıştığı için, bir dereceye kadar karmaşıktır. Burada önerilen şey aslında o kadar da karmaşık değildir; her bir kurucu devlette (belirli bir "İttifak" için) kullanılan oylara atfedilen "ağırlığın", tüm ülkedeki toplam seçmenlere göre o oluşturucu devletin seçmenlerinin yüzdesini geçmemesi gerektiği varsayımına dayanmaktadır. Yani ağırlıklı sonuç, söz konusu oluşturucu devletin tüm federasyonun oy veren nüfusu içindeki katılımdan daha fazla ağırlık taşımamalıdır. İstisnai olarak, (teorik olarak) müttefiki olmayan bir adayın seçime katılma olasılığı da öngörülmektedir. Ancak, böyle bir adayın seçilebilmesi için, federasyon çapında en yüksek oyu alması gerekir. Diğer oluşturucu devletteki "yardımcı pilotu" ise, o oluşturucu devlette en yüksek oyu alan kişidir. Buradan, oluşturucu devletlerden birinde desteği olmayan bir adayın seçilebileceği sonucunun çıkarılması doğru olabilir. Ancak, en azından, sorun diğer oluşturucu devlette en yüksek oyu alan kişinin seçilmesi ile, hafifletilmektedir. Senaryo 3'e göre, seçilen kişiler kendi oluşturucu devletlerinde en çok oyu alan kişiler olacaktır. Yani Senaryo 3'te ağırlıklı oylama sistemi etkin bir şekilde devre dışı bırakılmıştır. Tabii ki, Kuzey'de ve Güney'de birer aşırıncının seçilmesi siyasi bir krize yol açabilir. Ancak böyle bir durumda, sorunun 3 ay boyunca çözülememesi durumunda bir emniyet supapı devreye girer ve yeni bir seçim sürecini zorunlu kılar.

ŞU ANKI DURUMU GÖSTEREN KIBRIS HARİTASI

YOL İŞARETİ ÖRNEĞİ

